

Ársreikningur 2023

A-deild LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

550197-3409

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-12
Áritun óháðs endurskoðanda.....	13-15
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	16
Efnahagsreikningur.....	17
Sjóðstreymi.....	18
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	19
Skýringar.....	20-47
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	48-49
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	50-53

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

A-deild LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Helstu reglur og stefnur sem stjórn hefur samþykkt má sjá í kafla um stjórnarhætti.

Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að tryggja sjóðfélaga fyrir tekjumissi í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu að teknu tilliti til áhættu.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 1.140.113 m.kr. í árslok 2023 samanborið við 1.021.913 m.kr. árið áður. Eignir hækkuðu því um 118.200 m.kr. milli ára sem skýrist af fjárfestingartekjum að fjárhæð 93.561 m.kr. og hreinu innflæði í sjóðinn sem nam 24.639 m.kr. á árinu 2023.

Nafnávöxtun ársins 2023 var 9,0%, sem samsvarar 1,0% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun þegar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum, var 0,9%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 4,1%, síðustu 10 ára 4,4% og frá stofnun deildarinnar árið 1997 hefur meðal raunávöxtunar verið 4,2%.

Iðgjaldagreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Á árinu 2023 námu lögbundin iðgjöld 46.184 m.kr. samanborið við 41.893 m.kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar á árinu, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum mánuði, voru 11.928 í aldurstengdri ávinnslu og 18.426 í jafnri ávinnslu. Árið 2022 voru 9.982 virkir sjóðfélagar í aldurstengdri ávinnslu en 19.484 í jafnri ávinnslu. Í árslok 2023 áttu 80.071 sjóðfélagi réttindi í A deild.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2023 námu greiðslur til lífeyrisþega 20.887 m.kr. samanborið við 16.243 m.kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 12.569 á árinu 2023 samanborið við 11.183 á árinu 2022.

Fjárfestingartekjur og skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 93.561 m.kr. á árinu 2023 samanborið við -39.513 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 1.163 m.kr. á árinu 2023 samanborið við 1.012 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,11% á árinu 2023 en var 0,10% árið áður. Stöðugildi hjá LSR voru 56,9 á árinu 2023 og hlutdeild A-deildar var 37,3 stöðugildi. Hlutdeild A-deildar í launakostnaði LSR nam 534 m.kr. af heildarfjárhæð launa og 138 m.kr. af launatengdum gjöldum. Sjá nánari umfjöllun í skýringu 6.

Fjárfestingar og sjóðfélagalán

Á árinu 2023 keypti sjóðurinn verðbréf fyrir 69.230 m.kr. umfram seld verðbréf. Hlutfallslega mest var fjárfest í erlendum hlutabréfum eða fyrir 23.819 m.kr. Hlutfall gengisbundinna eigna var 44,2% í lok árs.

Lán veitt til sjóðfélaga námu alls 15.254 m.kr. á árinu 2023 samanborið við 15.773 m.kr. árið áður. Uppgreiðslur námu 5.872 m.kr. á árinu 2023 og voru nettó útlán því 9.382 m.kr. Fjöldi nýrra útlána var 737 á árinu 2023. Í lok ársins voru eftirstöðvar sjóðfélagalána 102.225 m.kr. og fjöldi sjóðfélaga á bak við þau lán var 5.916.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Tryggingafræðileg úttekt og breytingar á réttindum

Meðalævi Íslendinga hefur lengst jafnt og þétt síðustu áratugi og útlit er fyrir að sú þróun muni halda áfram. Þar með geta yngri kynslóðir búist við að njóta fleiri eftirlaunaára en þær sem á undan komu. Við þessu hafa lífeyrissjóðir þurft að bregðast til að tryggja að þau lífeyrisréttindi sem sjóðfélagar ávinna sér yfir ævina dugi til greiðslu lífeyris allan eftirlaunatímann. Ef ekkert yrði að gert yrðu sjóðirnir reknir með viðvarandi halla sem myndi á endanum koma niður á yngri kynslóðum.

Aðlögun réttinda að lengri lífaldri sjóðfélaga var framkvæmd í tveimur skrefum á árinu 2023 hjá A-deild og miðaði að því að réttindin í heildina væru jafn verðmæt fyrir og eftir breytingar. Hins vegar leiða réttindabreytingarnar til þess að árleg eftirlaun lækka vegna þess að lífeyrisgreiðslur munu dreifast á fleiri ár en áður var gert ráð fyrir.

Fyrri hluti réttindabreytinganna tók gildi þann 01.01.2023 en breytingarnar giltu fyrir framtíðarávinnslu réttinda frá þeim tíma. Tekið var tillit til þessara breytinga við útreikning á skuldbindingum sjóðsins í árslok 2022. Áhrif þeirra voru að skuldbindingar A-deildar lækkuðu um 92.058 m.kr. miðað við árslok 2022.

Síðari hluti réttindabreytinganna tók gildi 01.07.2023 en með þeim var áunnum réttindum til og með 31.12.2022 breytt í samræmi við væntan lífaldur sjóðfélaga. Við þessar breytingar lækkuðu skuldbindingar A-deildar um 71.472 m.kr. miðað við árslok 2023, sem var 7,4% af áfallinni stöðu sjóðsins og 3,8% af heildarstöðunni. Þessar breytingar höfðu engin áhrif á réttindi eða greiðslur til sjóðfélaga sem náð höfðu 60 ára aldri þann 01.06.2017 eða voru byrjaðir að fá lífeyrisgreiðslur frá sjóðnum á þeim tímapunkti.

Framangreindar réttindabreytingar náðu yfir bæði jafna og aldurstengda réttindaávinnslu hjá sjóðnum og voru breytingarnar sambærilegar í báðum ávinnskulerfunum.

Í lok nóvember 2023 féll dómur í héraði í máli sjóðfélaga gegn Lífeyrissjóði verslunarmanna (LV) þar sem sú leið sem LV fór við breytingu á áunnum réttindum var dæmd ólögleg. Dómi héraðsdóms hefur verið áfrýjað af hálfu LV og hefur Hæstiréttur veitt LV áfrýjunarleyfi til réttarins.

Niðurstaða þessa dómsmáls getur haft áhrif á þá lífeyrissjóði sem fóru áþekka leið varðandi breytingu áuninna réttinda.

Stjórn LSR fylgist náið með framvindu málsins og mun skoða niðurstöðu Hæstaréttar þegar hún liggur fyrir og möguleg áhrif hennar á þá leið sem A-deild fór varðandi aldursháða aðlögun réttinda.

Tryggingafræðileg staða A-deildar var -1,5% í árslok 2023 en hefði ekki verið gripið til breytinga á áunnum réttindum hefði staða sjóðsins verið -5,3%. Nánar er fjallað um tryggingafræðilega stöðu í skýringu 14.

Staða lífeyrisaukasjóðs

Lífeyrisaukasjóður hefur það hlutverk að fjármagna muninn milli jafnrar og aldurstengdrar réttindaávinnslu.

Staða lífeyrisaukasjóðs í árslok 2023 var neikvæð um 14,9% eða sem nemur 23.449 m.kr. Staða lífeyrisaukasjóðsins dugar því ekki til að jafna muninn á milli aldurstengdrar og jafnrar ávinnslu til framtíðar. A-deild hefur til varðveislu varúðarsjóð sem ríkissjóður lagði fram á árinu 2017 og er ætlað að standa að baki lífeyrisaukasjóði ef eignir hans duga ekki til að standa undir réttindum sjóðfélaga. Uppreiknuð staða varúðarsjóðs í árslok 2023 var 14.768 m.kr.

Ef varúðarsjóður dugar ekki til að styðja við lífeyrisaukasjóð þannig að komist verði hjá skerðingu á greiðslum úr honum skulu launagreiðendur og heildarsamtök opinberra starfsmanna taka upp viðræður um hvernig við því verði brugðist.

Í skýringu 15.3 er tryggingafræðileg staða A-deildar sýnd með breyttri framsetningu. Markmiðið með þessari framsetningu er að draga fram áfallna stöðu án áhrifa af eignum lífeyrisaukasjóðs því hlutverk hans er gagnvart framtíðarstöðunni. Í skýringunni kemur eign lífeyrisaukasjóðs fram sem eign á móti framtíðarskuldbindingu. Með breyttri framsetningu verður áfallin staða A-deildar -0,7% miðað við lok árs 2023 í stað þess að vera 12,5% miðað við hefðbundna framsetningu. Á móti þá batnar framtíðarstaða sjóðsins, en hún fer úr -20,7% í -2,5% miðað við árslok 2023. Það er álit stjórnar að þessi framsetning gefi gleggri mynd af áfallinni og framtíðarstöðu A-deildar. Nánar er fjallað um tryggingafræðilega stöðu lífeyrisaukasjóðs í skýringu 15.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórnarhættir

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuyfirlýsingu sjóðsins segir: LSR tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi hans. Meðal verkefna stjórnar er að setja áhættustefnu, ákveða hvernig innri endurskoðun skuli háttað og móta innra eftirlit. Jafnframt skal stjórnin móta fjárfestingarstefnu lífeyrissjóðsins, setja reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Einnig skal stjórnin setja verklagsreglur um verðbréfavíðskipti sjóðsins, stjórnar og starfsmanna.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrgja stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almenn viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verkvið stjórnar og framkvæmdastjóra. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktar sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í störfum sínum eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn hefur gefið. Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn.

Endurskoðunarnefnd, starfsnefnd og starfskjaranefnd eru undirnefndir stjórnar. Stjórn sjóðsins skipar þrjú einstaklinga í endurskoðunarnefnd, tvo úr stjórn sjóðsins og utanaðkomandi aðila sem formann. Nefndin er skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins. Stjórn sjóðsins skipar einnig starfsnefnd sbr. 7. gr. samþykktar LSR. Starfsnefnd er skipuð sjö mönnum. Tveir eru tilnefndir af fulltrúum fjármálaráðherra í stjórn LSR, einn tilnefndur af fulltrúum BSRB í stjórn LSR, einn tilnefndur af fulltrúa BHM, einn af fulltrúa KÍ og einn af stjórn Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga. Framkvæmdastjóri sjóðsins á einnig sæti í nefndinni. Starfsnefnd fjallar um álitamál sem upp kom viðmiðunarlaun fyrir lífeyri. Starfsnefnd skal að jafnaði skipuð á fyrsta fundi stjórnar í upphafi nýs skipunartíma stjórnar. Stjórnin skipar einnig tveggja manna starfskjaranefnd. Hlutverk nefndarinnar er m.a. að leggja fram tillögu um laun stjórnar, yfirfara starfskjarastefnu og gera breytingatillögu ef þarf.

Hér á næstu síðu er að finna yfirlit yfir löggjöf, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands (FME) ásamt reglum og stefnum sem LSR hefur sett sér. Listinn er til upplýsinga og er ekki tæmandi. Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur opinberra aðila sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða er m.a. að finna á vef FME.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Lög frá Alþingi:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir:

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingarverndar.
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar, með síðari breytingum.
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

Reglur og leiðbeinandi tilmæli FME:

- Reglur nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 180/2013 um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014 um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila.

Stefnur sem LSR hefur sett sér:

- Áhættustefna.
- Fjárfestingarstefna.
- Eigendastefna (áður hluthafastefna).
- Starfskjarastefna.
- Sjálfbærnistefna.
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar.
- Upplýsingaöryggisstefna.
- Útvistunarstefna.
- Gæðastefna.
- Jafnlaunastefna og jafnréttisáætlun.
- Persónuverndarstefna.
- Skjala- og upplýsingastefna.
- Mannauðsstefna.
- Þjónustustefna.
- Fræðslustefna.
- Stefna gegn einelti og áreitni.
- Stefna um vinnuvernd.

Reglur í starfsemi LSR:

- Samþykktir sjóðsins.
- Reglur um hlutverk við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um lán Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar um rekstur.
- Síða- og samskiptareglur.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar.
- Stjórnarháttayfirlýsing.
- Verklagsreglur um verðbréfaviðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna.
- Stefna LSR og reglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Reglur um framkvæmd eigendastefnu.
- Reglur um símenntun.
- Reglur vernd uppljóstrara.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring sjóðsins byggir á framangreindri reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Markmið áhættustýringar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri hans. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um helstu áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 18.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit fyrir starfsemi sjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og er til staðar virkt eftirlit til að draga úr áhættu í starfsemi sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

LSR telst eining tengd almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Meginhlutverk lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri. Um lífeyrissjóðinn, uppbyggingu og hlutverk gilda sérstök lög, lög nr. 1/1997, en auk framangreindra sérlaga um lífeyrissjóðinn gilda almenn lög um lífeyrissjóði nr. 129/1997. Fremst í skýrslunni undir starfsemi sjóðsins er að finna nánari lýsingu á viðskiptalíkani sjóðsins, þ.e. starfsemi hans, grundvelli og hlutverki.

Sjálfbærnistefna

Á árinu 2023 gaf sjóðurinn út sjálfbærnistefnu sem fylgdi eftir fyrri stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar. Tilgangur sjálfbærnistefnu LSR er að lýsa megináherslum sjóðsins varðandi sjálfbærni og hvernig sjóðurinn tileinkar sér þær áherslur í starfsemi sinni. LSR horfir m.a. til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna í tengslum við áherslur sínar á sjálfbærni, en sjóðurinn hefur ákveðið að styðja sérstaklega við markmið um jafnrétti kynjanna, sjálfbæra orku og nýsköpun og uppbyggingu. Sjálfbærnistefnan tekur bæði til innri starfsemi sjóðsins og sjálfbærni í fjárfestingum.

Til að ná markmiðum sínum á sviði sjálfbærni horfir sjóðurinn til umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttá (UFS) í innri starfsemi og við fjárfestingar. Umhverfislegir þættir snúa að því hvernig fyrirtæki gæti að umhverfislegum áhrifum starfsemi sinnar. Félagslegir þættir snúa að því hvernig fyrirtæki kemur fram við starfsfólk sitt, birgja, viðskiptavini og samfélagið sem það starfar í. Stjórnarháttir snúa t.d. að stjórnnum fyrirtækja, starfskjörum, innra eftirliti og réttindum hluthafa.

UFS-þættir í innri starfsemi sjóðsins

Sjóðurinn tekur með margvíslegum hætti á UFS-þáttum í innri starfsemi sinni með það að markmiði að vera til fyrirmyndar með hliðsjón af alþjóðlegum og viðurkenndum viðmiðum. Hér er samantekt yfir helstu aðgerðir og vinnulag sjóðsins til að stuðla að því.

Umhverfislegir þættir

LSR leitast við að leggja sitt af mörkum til að draga úr vistspori sínu með markvissum aðgerðum. Sjóðurinn vill vera til fyrirmyndar þegar kemur að umhverfismálum í rekstri og hafa þannig áhrif á nærumhverfið sitt og samfélagið í heild. Sjóðurinn rekur eina skrifstofu í Reykjavík og er starfsemin með þeim hætti að bein umhverfisáhrif af rekstri sjóðsins eru óveruleg. Þrátt fyrir að reksturinn sem slíkur sé ekki líklegur til að hafa skaðleg áhrif á umhverfið telur LSR mikilvægt að gæta að þessum áhrifum. Þannig eru umhverfissjónarmið höfð að leiðarljósi t.d. við rekstur mótuneytis og flokkun sorps frá starfseminni. LSR nýtir prentský til að minnka pappírnotkun, sem hefur dregist saman undanfarin ár. Við innkaup aðfanga er litið til þess að kaupa umhverfisvottaðar vörur. LSR hefur unnið markvisst að því undanfarin ár að efla rafræna þjónustu við sjóðfélaga, m.a. eru allar umsóknir sjóðsins aðgengilegar á rafrænu formi. Einnig geta sjóðfélagar undirritað öll fylgigögn lána með rafrænum hætti, en framangreindar aðgerðir hafa jákvæð áhrif á umhverfið, þar sem þær draga úr pappírnotkun og spara sjóðfélögum sporin.

Á síðasta ári setti sjóðurinn sér samgöngustefnu og fjarvinnustefnu, sem báðar miða að því að minnka kolefnisspor starfsfólks LSR með aukinni nýtingu vistvænna ferðamáta og minni kolefnislosunar vegna ferða til og frá vinnustaðar. Sjóðurinn hefur einnig sett sér umhverfisáætlan þar sem tiltekin eru markmið sjóðsins í umhverfismálum.

Á árinu 2023 tók LSR sitt fyrsta skref til að halda utan um gögn tengd sjálfbærni í rekstri sjóðsins. Sjóðurinn er nú með yfirsýn yfir vatnsnotkun, rafmagnsnotkun, pappírnotkun og meðhöndlun úrgangs. Framundan er áframhaldandi vinna við innleiðingu sjálfbærnistefnu sjóðsins, sem felst m.a. í að setja sjóðnum mælanleg umhverfismarkmið og birta árangur sjóðsins í þeim efnunum.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Félagslegir þættir

Mannauðsstefnu sjóðsins er m.a. ætlað að vera hvatning jafnt fyrir starfsfólk og stjórnendur til þess að skapa faglegt, krefjandi, skemmtilegt og fjölskylduvænt vinnuumhverfi. LSR leitast við að laða að hæfasta starfsfólkið sem völ er á hverju sinni og gefa því tækifæri til að nýta kunnáttu sína og frumkvæði. Í mannauðsstefnunni er m.a. fjallað um ráðningar og starfslýsingar auk vinnutíma, aðbúnaðar og vinnuumhverfis. Þar er einnig fjallað um endurmenntun, fræðslu og þjálfun, sem allt eru mikilvægir þættir í að efla og hvetja starfsfólk, auk heilsueflingar og vinnuverndar. Fræðslustefna hefur verið innleidd hjá sjóðnum ásamt reglum um símenntun með það að markmiði að gera símenntun og starfsþróun hærra undir höfði, t.a.m. með því að meta fræðsluþörf alls starfsfólks árlega og fylgja því eftir með starfsþróunaráætlun. Miðað er við að starfsfólk fái endurmenntun eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti. Fræðsluáætlun er útbúin árlega sem tekur mið af fræðsluþörfunum og skyldubundinni fræðslu s.s. um aðgerðir gegn peningabætti, persónuvernd o.fl. auk kynninga á helstu stefnum og reglum sjóðsins.

Lögð er áhersla á að starfsfólki líði vel í starfi, bæði hvað varðar starfsumhverfi og starfsanda, auk þess að samhugur, samstarf og gagnkvæm virðing ríki milli starfsfólks. Framkvæmdar eru tvær starfsánægjukannanir árlega. Annars vegar stofnun ársins og hins vegar könnun Gallup um helgun starfsmanna (Q12). Niðurstöður beggja kannana hafa verið góðar undanfarin ár. Sjóðurinn hefur sett sér stefnu gegn einelti, áreitni og ofbeldi en slík hegðun, hvort sem er líkamleg, orðbundin eða táknræn, verður undir engum kringumstæðum umborin. Lögð er áhersla á fyrirbyggjandi aðgerðir og er starfsfólk sem telur sig hafa vitneskju um ofangreinda þætti hvatt til að tilkynna það til viðeigandi aðila. Í stefnunni er tilgreint hvernig starfsfólk skuli bera sig að við slíka tilkynningu og hvaða viðbragðsáætlun fer í gang ef tilkynning berst.

Sjóðurinn vinnur samkvæmt eigin jafnlaunastefnu en sjóðurinn skuldbindur sig til að greiða sömu laun og kjör fyrir jafnverðmæt störf óháð kyni. Þau viðmið sem lögð eru til grundvallar launaákvörðunum skulu ekki fela í sér kynjamismun. Sjóðurinn framkvæmir launagreiningu a.m.k. einu sinni á ári þar sem á kerfisbundinn hátt eru borin saman jafn verðmæt störf með það að markmiði að kanna hvort til staðar sé munur á launum eftir kyni. Bregðast skal við óútskýrðum launamun ef hann kemur fram í launagreiningu með viðeigandi hætti. Sjóðurinn hefur hlotið jafnlaunavottun sem vottar að starfsemi sjóðsins og jafnlaunakerfi hans sé í samræmi við kröfur jafnlaunastaðalsins ÍST 85:2012. Við vottunarferlið var gerð sérstök launagreining til að kanna hvort óútskýrður munur sé á launum kynjanna og reyndist LSR vera vel innan skilgreindra vikmarka sem eru +/- 2,5%. Árangur af framkvæmdaáætlun jafnréttisáætlunar er metinn árlega.

Árlega er framkvæmt áhættumat vegna starfsfólks. Í matinu er teknir fyrir þættir sem lúta m.a. að starfsmannaveltu, staðgenglaáhættu og mistökum. Allir áhættuþættir eru innan áhættuvilja stjórnar.

Mannréttindi eru grundvallarréttindi og er áhersla lögð á það hjá LSR að allt starfsfólk sé metið að verðleikum og njóti jafnra tækifæra, en auk jafnlaunastefnu hefur sjóðurinn sett sér jafnréttisáætlun og starfar í samræmi við lög um jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Í jafnréttisáætluninni er kveðið á um að hvers kyns mismunur er óheimil. Í jafnréttisáætlun kemur fram að starfsfólki er ekki mismunað á grundvelli kyns, kynþáttar eða þjóðernis, kynhneigðar, kynvitundar, kyneinkenna, kyntjáningar, aldurs, trúar, skoðana eða annarra ómálefnaþátta. Jafnréttisáætluninni er ætlað að tryggja jafnrétti starfsfólks, m.a. með því að tryggja að starfsfólk njóti sömu kjara fyrir jafnverðmæt störf eins og fjallað var um hér að framan, stuðla að því að endurmenntun standi öllu starfsfólki til boða óháð kyni, tryggja að jafnvægis sé gætt milli starfs og einkalífs og gæta jafnræðis við ráðningar starfsfólks. Í jafnréttisáætluninni er tiltekið með nánari hætti hvaða aðgerðir eru framkvæmdar innan sjóðsins til að tryggja að markmið hennar nái fram að ganga.

Til að tryggja öruggt vinnuumhverfi hefur sjóðurinn framkvæmt áhættumat á aðbúnaði og hollustuháttum og sett sér stefnu um vinnuvernd. Stefnur sjóðsins eru kynntar starfsfólki með reglubundnum hætti, en haldnir eru mánaðarlegir starfsmannafundir að jafnaði til að starfsfólk sé upplýst með sem bestum hætti um málefni sjóðsins hverju sinni.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórnarhættir

LSR hefur sett sér siða- og samskiptareglur sem m.a. varða það hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum. Markmið reglnanna er að stuðla að góðum starfsháttum og samskiptum, og koma í veg fyrir hvers kyns hagsmunaaðrekstra og óæskilega viðskiptahætti. Í reglunum kemur fram að stjórn og starfsfólk skulu vinna gegn mútum, kúgun, fjárvikum og annarri spillingu. Meginreglan er sú skv. reglunum að starfsfólk og stjórnarmenn skulu ekki þiggja gjafir eða boð af þjónustuaðilum eða viðskiptavinum lífeyrissjóðsins. Stjórnarmenn og framkvæmdastjóri LSR skulu ekki taka sæti í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins eða sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Það sama á við um starfsfólk sjóðsins nema samþykki framkvæmdastjóra liggja fyrir enda sé um sérstök tilvik að ræða. Í reglunum kemur jafnframt fram að starfsfólk sem verður vart við brot á reglunum getur tilkynnt það til framkvæmdastjóra sjóðsins, stjórnarformanns eða formanns endurskoðunarnefndar. Auk þess hefur LSR sett reglur um vernd uppljóstrara en markmiðið með þeim reglum er að stuðla að því að upplýst verði um lögbrot og aðra ámælisverða háttsemi hjá LSR sé hún til staðar. Jafnframt er með reglunum tryggt vernd fyrir þann aðila sem upplýsir eða tilkynnir um slíka háttsemi.

LSR skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að taka við og ávaxta iðgjöld og greiða lífeyri. Stjórn LSR hefur sett sér starfsreglur sem hún starfar eftir og er þeim ætlað að styðja við góða stjórnarhætti í starfsemi sjóðsins. Stjórnarmenn skulu haga störfum sínum í einu og öllu með hagsmuni sjóðsins að leiðarljósi og er í starfsreglunum kveðið á um að stjórnarmenn megi ekki gera ráðstafanir sem eru til þess að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins. Í reglunum er fjallað sérstaklega um hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra til að taka þátt í meðferð mála og skyldu til að tilkynna fyrirfram ef fyrir eru aðstæður í máli sem valdið gætu vanhæfi eða gætu gefið tilefni til efasemda um hæfi.

Sjóðurinn hefur einnig sett sér reglur sem gilda um viðskipti stjórnarmanna og starfsfólks með fjármálagerninga. Reglurnar kveða jafnframt á um að þeim starfsmönnum og stjórnarmönnum sem búa yfir eða hafa aðgang að innherjaupplýsingum sé óheimilt að nýta sér upplýsingarnar á nokkurn hátt eða láta þriðja aðila upplýsingarnar í té. Í reglunum er lögð sérstök skylda á framangreinda aðila að tilkynna um verðbréfavíðskipti sín og þar er einnig hnykk á hæfisreglum.

Auk framangreindra reglna hafa verið settar fleiri reglur sem eiga að sporna gegna spillingar- og mútumálum, sbr. reglur sjóðsins um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka auk þess sem innleiddir hafa verið ferlar og aðferðir í starfsemi sjóðsins til að meta hvort viðskiptamenn séu á listum yfir þvingunaraðgerðir.

LSR getur haft áhrif gegn spillingar- og mútumálum með fjárfestingum sínum. Sem fjárfestir gerir LSR kröfur til þess að félag sem sjóðurinn fjárfestir í starfi í samræmi við lög og reglur, viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og sýni af sér góða stjórnarhætti. LSR hefur sett sér eigendastefnu, þar sem tilgreint er með nánari hætti hvaða kröfur LSR gerir sem eigandi í þeim félagum og fjármálagerningum sem hann fjárfestir í.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

UFS-þættir í innri starfsemi sjóðsins

LSR er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun á eignum sjóðsins. LSR leitast einnig við að vera ábyrgur fjárfestir sem stuðlar að góðum starfsháttum á fjármálamarkaði og sýnir það í verki með því að huga að gæðum samfélagsins, stöðugleika og fjölbreytni við fjárfestingarákvarðanir sínar.

Að mati LSR hafa UFS-þættir áhrif á rekstur og samkeppnishæfni fyrirtækja. LSR leitast við að þau félög sem fjárfest er í séu sjálfbær í rekstri og stuðli að sjálfbærri nýtingu auðlinda sem samræmist langtímahagsmunum sjóðsins, sjóðfélaga og samfélagsins í heild. Hér á eftir er farið yfir helstu áherslupætti sjóðsins þegar kemur að UFS-þáttum í fjárfestingarstarfsemi.

Árið 2023 tók Reglugerð Evrópuþingsins og -ráðsins (ESB) 2019/2088 („SFDR-reglugerðin“ eða „SFDR“) gildi. SFDR-reglugerðinni er ætlað að tryggja samræmdar upplýsingar um hvernig aðilar á fjármálamarkaði meta áhættu tengda sjálfbærni og hvernig taka eigi tillit til helstu neikvæðra áhrifa sjálfbærniþátta við fjárfestingarákvarðanir. LSR gaf út yfirlýsingu á árinu í samræmi við framangreinda löggjöf en lesa má nánar um SFDR-reglugerðina á vefsvæði sjóðsins.

Ein af þeim skyldum sem hvílir á LSR er að setja sér siðferðileg viðmið í fjárfestingum og hefur LSR sett sér sjálfbærnistefnu eins og að framan greinir. Í sjálfbærnistefnu er tekið fram hvernig líta skuli til UFS-þátta við mat, ákvörðun og eftirfylgni fjárfestinga LSR. Þannig er m.a. litið til langtímaáhættu sem getur falist í umhverfisáhættu, félagslegar áhættu og áhættu tengdri stjórnarháttum. Þá verður mat á loftslagsáhættu, sem sýnir hættu á fjárhagslegu tapi vegna áhrifa loftslagsbreytinga, hluti af eigin áhættumati stjórnar árið 2024.

Við nýfjárfestingu á sér ávallt stað áreiðanleikakönnunarferli út frá UFS-þáttum. Þannig er félögum og rekstrarfélögum sjóða sendur spurningalisti sem tengist umhverfislegum og félagslegum þáttum ásamt stjórnarháttum. Jafnframt er stuðst við UFS-skýrslur frá þriðja aðila og samfélagsskýrslur útgefnar af þeim félögum sem verið er að skoða. Saman mynda þessi gögn grunn að því UFS-áreiðanleikamati sem framkvæmt er í áreiðanleikakönnunarferlinu við nýfjárfestingar.

LSR hvetur einnig þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í til að sýna gagnsæi þegar kemur að UFS-málefnum og skýra frá því í ársskýrslu eða samfélagsskýrslu hvernig þau fylgi almennt viðurkenndum viðmiðum á þessu sviði, svo sem heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, UFS-viðmiðum Kauphallarinnar eða leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja. Framangreint á jafnframt við um rekstrarfélög fyrir hönd þeirra sjóða sem þau starfrækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóði sem og útgefendur annarra fjármálagerninga.

Hvað varðar innlendar fjárfestingar í skráðum fjármálagerningum lætur LSR meta fjölmörg félög og útgefendur skuldabréfa í eignasafni sjóðsins sem skráð eru í Kauphöllinni á Íslandi með hliðsjón af áhættu tengdri sjálfbærni. Með reglulegri skýrslugjöf Reitunar er fylgst með árangri einstakra félaga í safninu, m.a. umhverfisbókhalda þeirra og til hvaða aðgerða félög hafa gripið til á sviði UFS-mála. LSR leggur áherslu á að vera virkur eigandi og mæta til hluthafafunda og taka þátt í afgreiðslu þeirra mála sem þar koma til afgreiðslu. Í samræmi við eigendastefnu LSR birtir sjóðurinn yfirlit um beitingu atkvæðisréttar á hluthafafundum skráðra hlutafélaga á vefsvæði sínu í kjölfar hvers fundar. Upplýsingar eru birtar um hvernig atkvæði hafa verið greidd um hvern einstakan dagskrárlið þeirra hluthafafunda sem mætt er til.

Jafnframt á sér stað áreiðanleikakönnunarferli þegar um fjárfestingar í gegnum þriðja aðila er að ræða en LSR leggur áherslu á að innlendir og erlendir samstarfsaðilar hafi sett sér virka sjálfbærnistefnu og geti sýnt með greinargóðum hætti hvort og hvernig sé unnið eftir þeirri stefnu við mat og eftirfylgni fjárfestinga. Einnig er notast við erlendar gagnaveitur á borð við Morningstar til að fylgjast með UFS-mati í erlendu verðbréfasafni sjóðsins. LSR leggur einnig áherslu á að tekið sé tillit til framangreindra þátta og samfélagsáhættu í rekstri óskráðra fyrirtækja og sjóða.

LSR hefur um árabíl verið aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN PRI) og þarf sjóðurinn að gera ítarlega grein fyrir fjárfestingarákvörðunum sínum og eftirfylgni þeirra á hverju ári og hvernig þær samræmast þeim meginreglum sem samtökin hafa sett fram. LSR er meðal stofnaðila að IcelandSIF, en tilgangur þeirra samtaka er að efla þekkingu fjárfesta á aðferðarfræði sjálfbærra og ábygrra fjárfestinga og auka umræðu um þær. LSR er einnig aðili að Festu – miðstöð um sjálfbærni. Festa starfar með það markmið að auka þekkingu á sjálfbærni fyrirtækja, stofnana og annarra auk þess að hvetja til samstarfs og aðgerða á því sviði.

LSR leitast við að fjárfestingar sjóðsins hafi jákvæð áhrif á umverfismál og félagslega þætti og styðji á sama tíma við þau heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna sem sjóðurinn hefur valið sér. Mannréttindi er einn af þeim þáttum sem litið er til í fjárfestingum sjóðsins en sjóðurinn hefur m.a. ákveðið að styðja sérstaklega við heimsmarkmið um jafnrétti kynjanna og með því að líta til félagslegra þátta við fjárfestingar er skoðað hvernig fyrirtæki koma fram við starfsfólk sitt, birgja, viðskiptavinum og samfélagið sem það starfar í. Hvað varðar markmiðin um sjálfbæra orku og nýsköpun og uppbyggingu vega fjárfestingar í félögum og sjóðum sem stuðla að orkuskiptum yfir í endurnýjanlega orkugjafa þungt sem og aukin fjárfesting í skuldabréfum sem gefin er út undir grænum eða félagslegum fjármögnunarramma.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR er einn þrettán íslenskra lífeyrissjóða sem skrifuðu undir viljayfirlýsingu um að þeir hygðust fjárfesta samanlagt fyrir 4,5 ma. Bandaríkjadala í verkefnum sem tengjast hreinni orku og öðrum umhverfisvænum lausnum fram til ársins 2030. Skrifað var undir viljayfirlýsinguna gagnvart alþjóðlegu samtökunum Climate Investment Coalition (CIC) á loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna í Glasgow í Skotlandi árið 2021. Með þessu staðfesti LSR vilja til að auka við grænar fjárfestingar sínar og styðja þannig við markmið um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda á heimsvísu. Með þátttöku sinni leggur LSR sitt á vogarskálarnar til að markmiðum Parísarsáttmálans verði náð. Meðal annars verður horft til verkefna sem nýta jarðvarma ásamt því að styðja við aukna notkun annarra sjálfbærra orkugjafa með það að markmiði að stuðla að aukinni notkun hreinnar orku í samgöngum og atvinnustarfsemi. LSR hefur sett sér markmið að fjárfesta fyrir um 100 milljarða kr. til ársins 2030 í verkefnum sem falla undir framangreinda viljayfirlýsingu.

Mikilvægur þáttur í að fylgja eftir sjálfbærnistefnu sjóðsins er að greina upplýsingar er varða UFS-þætti fyrir einstakar fjárfestingar og eignasafnið í heild sinni, skoða árangur og birta niðurstöður opinberlega. LSR hefur fjárfest í fjölmörgum sjóðum og öðrum fjármálagerningum með grænar eða samfélagslegar áherslur, bæði innlendum og erlendum. Í lok árs 2023 námu græn og félagsleg skuldabréf í eignasafni sjóðsins 28,9 milljörðum kr. Það eru skuldabréf sem gefin hafa verið út undir grænum fjármögnunarramma félaga og sveitarfélaga eða í þeim tilgangi að fjármagna félagsleg og græn verkefni. Sjóðurinn hefur einnig fjárfest í verðbréfa- og fjárfestingasjóðum sem miða að því að hafa jákvæð samfélagsleg áhrif (e. impact investment) eða sjóðum sem útiloka ákveðnar vörur og þjónustu í þeim tilgangi að stuðla að aukinni sjálfbærni. Á vefsvæði sjóðsins má sjá umfjöllun um UFS-einkunnir innlendra og erlendra eigna sjóðsins og SFDR einkunn erlendra sjóða, en fjárfestingar í sjóðum skal flokka í þrjá flokka eftir áherslum á sjálfbærni í samræmi við SFDR reglugerðina.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Framtíðarhorfur og atburðir eftir lok reikningsárs

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir, innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins, í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga. Lífeyrisgreiðslur voru 45% af iðgjöldum sem greidd voru til sjóðsins á árinu 2023. Hreint innflæði í sjóðinn er því mikið sem styður við áframhaldandi uppbyggingu hans.

Áfallin staða sjóðsins, með eignir lífeyrisaukasjóðs í framtíðarstöðu, var -0,7% í lok árs 2023 og heildarstaða sjóðsins var -1,5%. Að undangengnum nauðsynlegum breytingum á áunnum réttindum sjóðfélaga og réttindaávinnslu þeirra til framtíðar er tryggingafræðileg staða sjóðsins innan skilgreindra marka og er hann samkvæmt því mati fær um að standa við skuldbindingar sínar gagnvart sjóðfélögum í framtíðinni.

Eignasafn LSR er vel dreift á eignaflokka, atvinnugreinar og landsvæði líkt og fjárfestingarstefna sjóðsins segir til um, sem minnkar sveiflur og dregur úr áhrifum óvæntra atburða á heildarstöðu sjóðsins.

Engir atburðir hafa átt sér stað eftir lok uppgjörstímabilsins sem þarfnast leiðréttingar eða skýringar í ársreikningnum.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Samkvæmt okkar bestu vitund er það álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga nr. 3/2006 og reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Jafnframt er það álit stjórnar og framkvæmdarstjóra að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og framkvæmdarstjóra geymi glögggt yfirlit um þróun og árangur í rekstri sjóðsins, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem sjóðurinn býr við.

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta ársreikninginn með rafrænni undirritun sinni.

Reykjavík 19. apríl 2024

Í stjórn LSR

Guðrún Ögmundsdóttir, formaður stjórnar

Magnús Þór Jónsson, varaformaður stjórnar

Árni Stefán Jónsson

Jökull Heiðdal Úlfsson

Ólafur Hvanndal Ólafsson

Ragnhildur Jónsdóttir

Sonja Ýr Þorbergsdóttir

Unnur Berglind Friðriksdóttir

Framkvæmdastjóri

Harpa Jónsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning A-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins („sjóðurinn“) fyrir árið 2023. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning 31. desember 2023, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, upplýsingar um mikilvægar reikningskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af breytingu á hreinni eign sjóðsins á árinu 2023, efnahag hans 31. desember 2023 og breytingu á handbæru fé á árinu 2023, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga Lífeyrissjóða.

Álit okkar á ársreikningnum er í samræmi við innihald endurskoðunarskýrslu sem við höfum afhent endurskoðunarnefnd sjóðsins í samræmi við 11. gr. reglugerðar Evrópusambandsins nr. 537/2014.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla (ISA) en nánar er gerð grein fyrir ábyrgð okkar í kaflanum *Ábyrgð endurskoðanda*. Við uppfyllum ákvæði siðareglna endurskoðenda á Íslandi og teljumst því óháð sjóðnum. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Megináherslur við endurskoðunina

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði, sem að okkar faglega mati, hafa mesta þýðingu við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins árið 2023. Þessi atriði voru yfirfarin við endurskoðun á ársreikningnum og höfð til hliðsjónar við ákvörðun á viðeigandi álit á honum. Í áritun okkar látum við ekki í ljós sérstakt álit á hverju þeirra fyrir sig.

Eftirfarandi atriði teljum við vera lykilatriði í endurskoðun okkar:

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni

Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni	Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun
<p>Mat á þriðja þreps fjáreignum</p> <p>Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningskilaaðferðir í skýringu 2.8 bls 22 og skýringu 17.2 á bls. 41</p> <p>Við höfum skilgreint mat á öðru og þriðja þreps fjáreignum sem lykilatriði við endurskoðun okkar vegna ársins 2023.</p> <p>Með öðru og þriðja þreps fjáreignum er átt við eignir sem metnar eru til gangvirðis með verðmatsaðferð sem byggir á forsendum sem ekki teljast auðrekanlegar.</p>	<p>Sem hluti af endurskoðun okkar fórum við yfir aðferðafræði sjóðsins við mat á öðrum og þriðja þreps fjáreignum og samkvæmni þess við lög og reglur.</p> <p>Við yfirförum ferli sjóðsins við greiningu og mat á forsendum sem notaðar eru í verðmötum ásamt því að skoða verðmatslíkön sem stuðst er við.</p> <p>Við tókum úrtak fjáreigna til skoðunar, þar sem sérstök áhersla var lögð á stærstu og áhættumestu eignirnar.</p> <p>Við þessa skoðun var verðmatssérfræðingur notaður til aðstoðar.</p>

Áritun óháðs endurskoðanda

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni

Mat og nákvæmni á tryggingafræðilegri stöðu

Sjá umfjöllun um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu í skýringu 14 á bls. 35-36.

Við höfum skilgreint mat og framsetningu á tryggingafræðilegri stöðu sem lykilatriði við endurskoðun okkar á árinu 2023. Tryggingafræðileg staða er mynduð af útreiknaðri lífeyrisskuldbindingu og eignum til að mæta lífeyrisskuldbindingunni. Við útreikning á lífeyrisskuldbindingu sjóðsins þarf forsendur en þær forsendur eru að hluta til staðlaðar. Tryggingafræðileg staða er reiknuð út af tryggingastærðfræðingi sem ráðinn er af stjórn sjóðsins.

Heildareignir námu 1.727.598,9 m.kr. og heildarskuldbinding nam 1.753.067,3 m.kr. í lok ársins 2023. Eignir umfram skuldbindingar voru neikvæðar um 25.468,4 m.kr í árslok 2023 samanborið við neikvæða stöðu uppá 94.742,2 m.kr. í árslok 2022.

Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun

Til að bregðast við þessu lykilatriði í endurskoðuninni framkvæmdum við eftirfarandi aðgerðir:

Mátum óháði og hæfni tryggingastærðfræðings sjóðsins sem ráðinn var af stjórn.

Við lögðum mat á forsendur við útreikninginn og framkvæmdum greiningaraðgerðir. Við máttum ferlið við gagnaöflun tryggingastærðfræðingsins gagnvart sjóðnum ásamt því að meta ferlið og aðferðafræðina við útreikning tryggingafræðilegrar stöðu sjóðsins.

Við völdum úrtak sjóðfélaga og röktum þau stök í skuldbindinguna til að staðfesta tilvist.

Framkvæmdum greiningaraðgerðir og samanburðargreiningu á forsendum og á skuldbindingunni.

Fórum yfir endurmat eigna með verðmatssérfræðingi

Aðrar upplýsingar

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir öllum upplýsingum sem sjóðurinn birtir, jafnt með ársreikningi sem öðrum upplýsingum. Álit okkar nær ekki til annarra upplýsinga sem sjóðurinn gefur út en tilgreint er hér að ofan. Aðrar upplýsingar eru t.a.m ófjárhagslegar upplýsingar, fjárfestingastefna, stjórnarháttaryfirlýsing og skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra (ekki umfram það sem álit okkar segir til um hér að neðan). Staðfestum við því ekki þær upplýsingar sem þar er að finna. Hvað ábyrgð okkar varðar felst hún í yfirllestri á efni og innihaldi og athugun á því hvort um verulegt ósamræmi sé að ræða milli þeirra og ársreikningsins.

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar sem að lágmarki ber að veita samkvæmt lögum um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir innra eftirliti við gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins er stjórn og framkvæmdastjóri ábyrg fyrir mati á rekstrarhæfi sjóðsins. Ef vafi leikur á rekstrarhæfi skal gerð grein fyrir því í ársreikningnum með viðeigandi skýringum og greint frá því hvers vegna ákveðið var að beita forsendunni um rekstrarhæfi við gerð og framsetningu ársreikningsins, nema ákveðið hafi verið að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi, eða engir aðrir raunhæfir kostir fyrir hendi en að gera það.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ábyrgð endurskoðanda

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg vissa er nokkuð hátt stig vissu, en það tryggir ekki að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið til vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins, stakar eða samanlagðar.

Sem hluti af endurskoðuninni sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, beitem við faglegu mati (e. professional judgment) og viðhöfum faglega tortryggni (e. professional skepticism). Eftirfarandi er einnig hluti af endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins:

- Greina og meta hættuna á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, skipuleggja og framkvæma endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflun endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals og misvísandi framsetningu ársreikningsins, að einhverju sé viljandi sleppt eða að innra eftirlit sé ekki virt.
- Afla skilnings á innra eftirliti, ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins, heldur í þeim tilgangi að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir.
- Meta hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Meta hvort forsendan um rekstrarhæfi eigi við, hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið vafa um rekstrarhæfi. Ef við teljum að vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi ber okkur að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar. Atburðir eða aðstæður eftir dagsetningu áritunar geta þannig valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Meta hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum og leggja mat á framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins með tilliti til glöggrar myndar, skýringum þar á meðal.

Okkur ber skylda til að upplýsa stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar auk verulegra atriða sem upp komu í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti, ef við á.

Við höfum afhent stjórn endurskoðunarskýrslu þar sem gerð er grein fyrir þessum atriðum og er hún í samræmi við áritun þessa.

Við höfum ekki veitt sjóðnum þjónustu sem telst óheimilt að veita samhliða endurskoðun í samræmi við lög um endurskoðendur. Við höfum einnig afhent endurskoðunarnefnd staðfestingu á að við uppfyllum ákvæði siðareglna er varðar óhæði. Við höfum jafnframt komið á framfæri upplýsingum um tengsl eða aðra þætti sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og hvaða varúðarráðstafanir við höfum stuðst við til að tryggja óhæði okkar, ef við á.

Af þeim atriðum sem við upplýstum framkvæmdastjóra og endurskoðunarnefnd um lögðum við mat á hvaða atriði höfðu mesta þýðingu í endurskoðuninni á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við gerum grein fyrir þessum atriðum í áritun okkar nema lög og reglur heimila ekki slíka upplýsingagjöf. Í undantekningartilfellum kunnum við að greina ekki frá slíkum atriðum ef við metum það svo að neikvæðar afleiðingar af slíkri upplýsingagjöf vegi þyngra en hagsmunir almennings af upplýsingunum.

Ársreikningur 2022 var endurskoðaður af öðru endurskoðunarfyrtæki en hann var áritaður með fyrirvaralausri áritun þann 19. apríl 2023.

Við vorum kjörnir endurskoðendur í fyrsta skipti á árinu 2023. Endurskoðun ársins 2023 er því fyrsta reikningsárið okkar sem endurskoðendur.

Fyrir hönd Grant Thornton endurskoðunar ehf.

Reykjavík, 19. apríl 2024

Davíð Arnar Einarsson
löggiltur endurskoðandi

Sturla J. Jónsson
löggiltur endurskoðandi

Ársreikningur A-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins fyrir árið 2023 er rafrænt undirritaður af endurskoðanda.

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	Skýr.	2023	2022
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		11.934,5	10.805,1
Iðgjöld launagreiðenda		34.370,5	31.087,3
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		(120,7)	0,6
		<u>46.184,2</u>	<u>41.893,0</u>
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði		443,8	360,2
Greiðslur vegna ábyrgðarhóps		356,3	0,0
Greiðslur vegna lífeyrisaukasjóðs	15	0,0	12.297,5
		<u>46.984,3</u>	<u>54.550,7</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	3.1	20.886,7	16.242,5
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	3.2	295,7	272,5
		<u>21.182,4</u>	<u>16.515,0</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	4.1	59.503,5	(61.041,5)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	4.2	34.075,4	20.913,7
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		619,9	1.040,8
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		2,3	2,8
Fjárfestingargjöld	5	(640,4)	(429,2)
		<u>93.560,8</u>	<u>(39.513,3)</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6	1.162,9	1.011,8
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		118.199,9	(2.489,4)
Hrein eign frá fyrra ári		<u>1.021.913,3</u>	<u>1.024.402,7</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs		<u><u>1.140.113,2</u></u>	<u><u>1.021.913,3</u></u>

Efnahagsreikningur

	Skýr.	2023	2022
Eignir			
Fjárfestingar	9,16		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	7	665.644,9	573.662,8
Skuldabréf	8	453.256,0	424.976,8
		<u>1.118.900,9</u>	<u>998.639,6</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		4.073,3	3.226,9
Aðrar kröfur	10	270,1	244,4
		<u>4.343,4</u>	<u>3.471,3</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	11	431,0	409,4
Handbært fé		18.034,0	20.902,3
		<u>18.465,0</u>	<u>21.311,7</u>
Eignir samtals		<u>1.141.709,3</u>	<u>1.023.422,4</u>
Skuldir			
Áfallin lífeyrisskuldbinding	12	228,5	206,3
Aðrar skuldir	13	1.367,6	1.302,9
Skuldir samtals		<u>1.596,1</u>	<u>1.509,1</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs		<u>1.140.113,2</u>	<u>1.021.913,3</u>
Skuldbindingar utan efnahags	16		
Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna	18		
Kennitölur	19		

Sjóðstreymi

	2023	2022
Inngreiðslur		
Iðgjöld	45.836,7	41.631,6
Innborgun vegna lífeyrisaukasjóðs	0,0	12.297,5
Innborgun vegna ábyrgðarhóps	356,3	0,0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	807,2	374,0
Aðrar inngreiðslur	47,3	52,3
	<u>47.047,5</u>	<u>54.355,4</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	21.239,4	15.631,0
Rekstrarkostnaður	1.037,9	1.038,2
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	30,9	5,2
Aðrar útgreiðslur	68,6	64,3
	<u>22.376,7</u>	<u>16.738,8</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>24.670,7</u>	<u>37.616,6</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	4.102,9	8.296,4
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(79.879,7)	(108.922,5)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	42.811,0	53.801,6
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	43.681,7	49.124,9
Keypt skuldabréf	(45.687,3)	(57.722,3)
Seld skuldabréf	7.617,3	14.935,2
	<u>(27.354,1)</u>	<u>(40.486,8)</u>
Breyting á handbæru fé	(2.683,4)	(2.870,1)
Gengismunur af handbæru fé	(184,9)	669,6
Handbært fé í upphafi árs	20.902,3	23.102,8
Handbært fé í lok árs	<u>18.034,0</u>	<u>20.902,3</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu

Eignir	Skýr.	2023		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		1.140.113,2	0,0	1.140.113,2
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		3.107,0	0,0	3.107,0
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	584.378,6	584.378,6
Eignir samtals		1.143.220,2	584.378,6	1.727.598,9
Skuldbindingar				
Eftirlaun		926.451,4	653.807,8	1.580.259,1
Örorkulífeyrir		58.318,6	51.839,7	110.158,3
Makalífeyrir		18.833,6	12.639,9	31.473,5
Barnalífeyrir		1.223,3	3.150,9	4.374,2
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		11.655,5	15.146,8	26.802,3
Skuldbindingar samtals		1.016.482,3	736.585,0	1.753.067,3
Eignir umfram skuldbindingar	14	126.738,0	(152.206,4)	(25.468,4)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		12,5%	(20,7%)	(1,5%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		6,7%	(23,0%)	(5,8%)

Eignir	Skýr.	2022		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		1.021.913,3	0,0	1.021.913,3
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(14.045,7)	0,0	(14.045,7)
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	530.860,9	530.860,9
Eignir samtals		1.007.867,6	530.860,9	1.538.728,5
Skuldbindingar				
Eftirlaun		859.839,4	613.248,9	1.473.088,3
Örorkulífeyrir		55.640,5	47.617,0	103.257,5
Makalífeyrir		17.412,7	12.038,7	29.451,4
Barnalífeyrir		1.061,6	2.897,0	3.958,6
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		10.346,9	13.368,1	23.714,9
Skuldbindingar samtals		944.301,0	689.169,7	1.633.470,7
Eignir umfram skuldbindingar	14	63.566,6	(158.308,8)	(94.742,2)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		6,7%	(23,0%)	(5,8%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		21,4%	(31,5%)	(2,7%)

Skýringar

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

A-deild LSR tók til starfa árið 1997 og starfar hún á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í milljónum íslenskra króna sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskila þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Prepaskipting gangvirðis, sjá skýringu 17.2.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 14 og 15.

2.4 Iðgjöld og réttindi

Við mat á óinnheimtum iðgjöldum í árslok er m.a. stuðst við upplýsingar um iðgjaldaskil sem hafa átt sér stað eftir lok reikningsársins. Áætluð óinnheimt iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur.

Iðgjald til sjóðsins er 15,5% af heildarlaunum þar sem sjóðfélagi greiðir 4% iðgjald og launagreiðandi 11,5%. Ávinnsla réttinda er aldurstengd en meirihluti sjóðfélaga á þó rétt á jafnri ávinnslu skv. eldra fyrirkomulagi, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum.

Réttur til töku eftirlauna er ekki háður starfslokum heldur er þar almenn heimild til að hefja töku lífeyris milli 60 og 80 ára aldurs. Viðmiðunardagur eftirlaunatöku er 67 ár bæði í jafnri og aldurstengdri réttindaávinnslu. Þá er heimilt að taka hálfan lífeyri frá 60 ára til 80 ára aldurs.

Skýringar

2.5 Iðgjald til starfsendurhæfingar

Hlutverk VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs er að efla starfsgetu einstaklinga með heilsubrest sem stefna að aukinni þátttöku á vinnumarkaði.

A-deild annast innheimtu á iðgjaldi frá launagreiðendum sem er skilað mánaðarlega til VIRK í samræmi við 5. gr. laga nr. 60/2012 um Atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða.

Þá greiðir A-deild jafnframt sérstakt iðgjald til VIRK sem dregið er af iðgjaldatekjum sjóðsins en það nemur sömu upphæð og innheimt er af launagreiðendum í samræmi við 6. gr. framangreindra laga. Fjárhæðin er færð til gjalda undir lífeyri, sjá nánar í skýringu 3.2.

A-deild fær greidda þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK. Þóknunin kemur til lækkunar á ýmsum öðrum skrifstofu- og stjórnunarkostnaði, sjá skýringu 6.

Greiðslur til VIRK skiptast þannig:	2023	2022
Innheimt iðgjald af launagreiðendum	283,6	261,3
Kostnaður A-deildar vegna starfsendurhæfingar	283,6	261,3
Þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK	(7,1)	(6,5)
Samtals greitt til VIRK vegna starfsendurhæfingar	560,1	516,1

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 5 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arður er tekjufærður þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félagi liggur fyrir. Í skýringu 4.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 5 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna þeirrar tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

Skýringar

c) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóða vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu 5 er greint frá áætluðum og reiknuðum fjárfestingargjöldum vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og fjárfestingarsjóðum.

2.7 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánar í skýringu 6.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 115/2021. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem sjóðurinn tilgreinir að haldið verði til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerna sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 17. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt sjóðfélagalán. Skuldabréf og sjóðfélagalán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 8 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og sjóðfélagalána

Við mat á sjóðfélagalánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og sjóðfélagalána í árslok.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð á viðkomandi lið í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu líffeyris.

Skýringar

2.10 Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir, varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir eru færð á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig:

- i) Fasteign 1,5%.
- ii) Innréttingar og skrifstofutæki 10-15%.
- ii) Hugbúnaður 20%.

2.11 Handbært fé

Handbært fé er færð í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnistæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.12 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendra mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert miðgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

3. Lífeyrir

3.1 Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Eftirlaun	16.021,4	12.068,7
Örorkulífeyrir	4.184,6	3.598,3
Makalífeyrir	427,9	349,7
Barnalífeyrir	252,8	225,8
	<u>20.886,7</u>	<u>16.242,5</u>

3.2 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Kostnaður vegna starfsendurhæfingar	283,6	261,3
Kostnaður vegna örorkumats og tekjueftirlits	12,1	11,2
	<u>295,7</u>	<u>272,5</u>

4. Hreinar fjárfestingartekjur

4.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samts 2023	Hreinar tekjur samts 2022
Brim hf.	23.248,1	780,7	(1.944,1)	(1.163,4)	4.103,6
Arion banki hf.	17.714,2	986,6	241,0	1.227,6	(2.917,9)
Marel hf.	16.522,9	76,0	(461,1)	(385,1)	(11.458,4)
Íslandsbanki hf.	14.312,6	768,5	(1.116,3)	(347,8)	(184,3)
Hagar hf.	9.957,5	276,2	873,7	1.149,9	996,1
Aðrar eignir	96.909,1	959,0	(204,9)	754,1	(8.340,5)
	<u>178.664,4</u>	<u>3.847,0</u>	<u>(2.611,7)</u>	<u>1.235,3</u>	<u>(17.801,4)</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samts 2023	Hreinar tekjur samts 2022
Vanguard ESG Developed World	50.907,3	(1.716,9)	9.895,7	8.178,8	927,9
State Street World Screened Index Equity Fund	41.451,9	(1.470,1)	7.990,6	6.520,5	(4.088,2)
MFS Meridian Funds Global Equity Fund	32.622,6	(1.221,8)	4.126,9	2.905,0	(3.465,1)
Wellington Global Quality Growth	32.366,5	(1.134,8)	5.900,3	4.765,5	(5.537,1)
Storebrand Global Indeks E4	25.409,6	(659,4)	4.148,3	3.488,9	(1.522,4)
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio	23.968,5	(868,4)	3.716,2	2.847,8	(3.566,2)
JP Morgan Emerging Markets Equity	19.891,1	(718,2)	849,9	131,7	(3.565,0)
Seilern World Growth	19.155,3	(643,5)	3.894,4	3.251,0	(4.473,0)
Morgan Stanley Global Opportunity Fund	15.834,9	(447,5)	5.398,1	4.950,6	(6.308,9)
Jupiter European Growth	14.863,8	(83,4)	2.307,7	2.224,3	(3.343,9)
GuardCap Global Equity Fund	13.899,0	(501,7)	2.197,6	1.695,9	(1.552,6)
T. Rowe Price US Large Growth	13.152,0	(375,3)	4.393,7	4.018,4	(3.036,5)
T. Rowe Price US Small Cap Fund	11.882,4	(411,5)	2.280,1	1.868,6	(1.510,0)
Hermes Global Emerging Markets Fund	11.191,8	(464,5)	359,7	(104,8)	(2.243,2)
Janus Henderson Global Sustainable Equity Fund	10.001,9	(391,5)	1.690,7	1.299,2	76,9
Aðrar eignir	150.381,8	(3.104,2)	13.330,9	10.226,8	(32,9)
	<u>486.980,5</u>	<u>(14.212,7)</u>	<u>72.480,9</u>	<u>58.268,2</u>	<u>(43.240,1)</u>

Samtals hreinar tekjur (gjöld) af eignarhlutum í félögum og sjóðum

59.503,5 **(61.041,5)**

Skýringar

4.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf haldið til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkistryggð skuldabréf	11.939,7	(19,9)	0,0	11.919,8	12.846,9
Skuldabréf sveitarfélaga	612,7	0,0	0,0	612,7	667,2
Skuldabréf lánastofnana	(2.500,0)	0,0	0,0	(2.500,0)	5,3
Skuldabréf fyrirtækja	6.379,3	0,0	0,0	6.379,3	3.658,1
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	9.644,8	0,0	(49,6)	9.595,2	10.226,8
	<u>26.076,5</u>	<u>(19,9)</u>	<u>(49,6)</u>	<u>26.007,0</u>	<u>27.404,3</u>

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkistryggð skuldabréf	3.742,5	0,0	0,0	3.742,5	(4.928,5)
Skuldabréf sveitarfélaga	227,9	0,0	0,0	227,9	(2.242,4)
Skuldabréf lánastofnana	407,7	0,0	0,0	407,7	822,6
Skuldabréf fyrirtækja	3.690,3	0,0	0,0	3.690,3	(142,3)
	<u>8.068,5</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>8.068,5</u>	<u>(6.490,6)</u>

Samtals tekjur af skuldabréfum	<u>34.144,9</u>	<u>(19,9)</u>	<u>(49,6)</u>	<u>34.075,4</u>	<u>20.913,7</u>
---	-----------------	---------------	---------------	-----------------	-----------------

Breyting á niðurfærslu sjóðfélagalána greinist þannig:

	2023	2022
Niðurfærsla 1.1	27,3	184,7
Endanlega afskrifað á árinu	0,0	(25,7)
Breyting á niðurfærslu	49,6	(131,8)
Niðurfærsla 31.12	<u>76,8</u>	<u>27,3</u>

Nánar er fjallað um aðferðarfræði við mat á niðurfærslusjóði vegna sjóðfélagalána og mótaðilaáhættu í skýringarlið 18.5.

Skýringar

5. Fjárfestingargjöld

Árið 2023	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	3,3	3,3	364,8	0,90%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	27,4	27,4	7.733,3	0,35%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0,0	566,4	566,4	40.008,2	1,42%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	1.792,4	1.792,4	329.914,8	0,54%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	535,1	3.450,2	3.985,3	115.973,3	3,44%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	55,5	0,0	55,5	-	-
Vörslubóknanir	48,4	0,0	48,4	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	1,4	0,0	1,4	-	-
	640,4	5.839,7	6.480,1	493.994,4	1,31%

Árið 2022	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	6,9	6,9	956,1	0,73%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	12,5	12,5	4.018,1	0,31%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0,0	512,8	512,8	31.273,8	1,64%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	1.814,1	1.814,1	315.989,0	0,57%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	317,8	2.591,4	2.909,2	93.220,4	3,12%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	62,3	0,0	62,3	-	-
Vörslubóknanir	48,1	0,0	48,1	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	1,0	0,0	1,0	-	-
	429,2	4.937,8	5.366,9	445.457,4	1,20%

Skýringar

6. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2023	2022
Laun og launatengd gjöld	1.052,6	970,4
Upplýsingatækni og rekstur tölvukerfa	306,2	231,9
Aðkeypt þjónusta og varsla verðbréfa	148,4	159,4
Eftirlitsgjald til FME, gjald til Umboðsmanns skuldara, árgjald til Landsamtaka lífeyrissjóða og félagsgjöld ...	95,2	84,3
Lífeyrisskuldbindingar og breyting á áfallinni orlofsskuldbindingu	75,2	50,3
Húsnæðiskostnaður	59,3	46,4
Ýmis annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	56,7	62,4
	1.793,7	1.605,1
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greiddur af öðrum	(630,8)	(593,4)
Samtals skrifstofu- og stjórnunarkostnaður A-deildar LSR	1.162,9	1.011,8

Sérstakar innri reglur gilda um skiptingu sameiginlegs kostnaðar milli A-deildar, B-deildar og Séreignar LSR.

LSR heldur utan um réttindi og annast lífeyrisgreiðslur fyrir hönd ríkissjóðs til fyrrum alþingismanna, ráðherra og fyrrum sjóðfélaga í Eftirlaunasjóði starfsmanna Útvegsbanka Íslands. Ríkissjóður Íslands tekur þátt í sameiginlegum skrifstofu- og stjórnunarkostnaði LSR í samræmi við sérstakar reglur sem aðilar hafa undirritað sín á milli.

Skipting skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar niður á deildir LSR og Ríkissjóð Íslands:

	2023	2022
A-deild LSR	1.162,9	1.011,8
B-deild LSR	582,3	550,8
Séreign LSR	19,7	16,3
Ríkissjóður Íslands	28,8	26,3
	1.793,7	1.605,1

Skýringar

Heildarlaun stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast þannig:

	2023	2022
Árni Stefán Jónsson (formaður 2023, varaformaður frá 01.10.2022)	5,1	2,8
Guðrún Ögmundsdóttir (varaformaður 2023, formaður 2022)	3,9	4,9
Áslaug María Friðriksdóttir (stjórnarmaður til 01.11.2023)	2,1	2,5
Georg Brynjarsson (stjórnarmaður frá 01.05.2023)	1,7	0,0
Jökull Heiðdal Úlfsson (stjórnarmaður frá 01.04.2022)	2,6	1,9
Magnús Þór Jónsson (stjórnarmaður frá 01.09.2022)	2,6	0,8
Ragnar Þór Pétursson (varaformaður til 01.09.2022)	0,0	2,5
Unnur Pétursdóttir (stjórnarmaður til 01.05.2023)	0,8	2,5
Viðar Helgason (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,6	3,4
Þórveig Þormóðsdóttir (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,6	3,4
Greiðslur til varamanna í stjórn	0,4	0,2
Anna Birgitta Geirfinnsdóttir (formaður endurskoðunarnefndar frá 01.07.2022)	2,2	1,0
Gylfi Magnússon (formaður endurskoðunarnefndar til 30.06.2022)	0,0	1,1
Framkvæmdastjóri	33,2	32,3
Sviðsstjóri eignastýringar	28,1	28,3
	89,9	87,6

Auk launagreiðslna hér að ofan fékk framkvæmdastjóri LSR greiðslur sem stjórnarmaður hjá Landssamtökum líffeyrissjóða og námu þær 1,4 m.kr. á árinu 2023. Þá fékk sviðsstjóri eignastýringar greiðslur að fjárhæð 1,6 m.kr. vegna setu í fjárfestingarráðum á árinu 2023.

Skipting launa stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda niður á deildir ásamt þóknun til innri og ytri endurskoðenda vegna ársins 2023:

	A-deild	B-deild	Samtals
Stjórn	16,2	8,2	24,4
Endurskoðunarnefnd	2,8	1,4	4,2
Framkvæmdastjóri	22,0	11,2	33,2
Sviðsstjóri eignastýringar	18,6	9,5	28,1
	59,6	30,3	89,9

Skýringar

Þóknun til ytri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2023	2022
Fjárhagsendurskoðun vegna ársreiknings	3,5	6,9
Önnur þjónusta	0,8	0
	<u>4.289</u>	<u>6.866</u>

Þóknun LSR til ytri endurskoðanda sjóðsins nam 6,5 m.kr. á árinu 2023, þar af var hlutur A-deildar 4,3 m.kr. og hlutur B-deildar 2,2 m.kr.

Þóknun til innri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2023	2022
Innri endurskoðun	7,3	4,1
Önnur þjónusta	1,2	4,5
	<u>8,4</u>	<u>8,6</u>

Þóknun LSR til innri endurskoðanda sjóðsins nam 12,7 m.kr. á árinu 2023, þar af var hlutur A-deildar 8,4 m.kr. og hlutur B-deildar 4,3 m.kr.

Þóknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:	2023	2022
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu og tengd verkefni	4,6	2,6
Önnur þjónusta tryggingastærðfræðings	7,4	15,8
	<u>11,9</u>	<u>18,4</u>

Önnur verkefni tryggingastærðfræðings á árinu 2023 voru m.a. útreikningur og skýrslugjöf vegna lífeyrisauka, útreikningur á lífslíkum og ráðgjöf og útreikningar vegna breytinga á réttindum.

7. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend verðbréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Brim hf.	6,4%	23.248,1	11.846,1	26.055,4
Arion banki hf.	4,9%	17.714,2	12.784,5	17.489,9
Marel hf.	4,5%	16.522,9	6.785,9	15.863,0
Íslandsbanki hf.	3,9%	14.312,6	15.656,4	14.596,2
Hagar hf.	2,7%	9.957,5	3.454,7	9.050,6
Önnur skráð félög	< 2%	51.683,4	40.439,4	49.067,3
		<u>133.438,8</u>		<u>132.122,4</u>

Skýringar

Óskráð félög og sjóðir:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Jarðvarmi slhf.	8,4%	2.884,0	1.813,5	2.572,0
Stefnir - ST1	18,1%	2.219,9	1.554,5	1.988,4
Blávarmi slhf.	8,7%	2.193,0	1.555,8	2.059,2
IS Fyrirtækjalánasjóður hs	20,0%	2.126,8	1.939,3	956,9
VEX I slhf.	18,4%	1.693,2	1.646,8	939,9
Umbreyting II slhf.	18,0%	1.681,9	1.580,0	585,9
Horn IV slhf.	13,3%	1.676,0	1.760,0	426,7
VPE - AN slhf.	15,4%	1.500,2	1.293,8	1.263,1
Veðskuldabréfasjóður ÍV II	19,9%	1.499,9	1.193,3	1.119,4
Frumtak 2 slhf.	10,4%	1.390,9	532,1	1.543,2
Landsbréf veðskuldabréfasjóður II	20,0%	1.297,1	1.193,0	1.055,5
Kvika - Veðskuldabréf hs.	13,6%	1.191,1	721,1	1.067,2
SÍA IV slhf.	11,7%	1.143,7	1.248,2	1.196,6
Umbreyting slhf.	14,3%	1.103,8	411,2	750,2
Míla ehf.	19,0%	1.064,0	8,4	1.120,0
Iðunn framtakssjóður slhf.	20,0%	998,5	999,7	956,0
SÍA III slhf.	10,1%	993,8	183,5	1.332,0
FW Horn slhf.	20,0%	970,0	970,0	0,0
MF2 hs.	20,0%	880,3	636,6	1.027,3
ACF III slhf.	15,4%	781,2	600,0	703,8
Freyja framtakssjóður slhf.	15,0%	744,1	827,2	706,0
CrowBerry Capital slhf.	11,3%	703,3	380,9	702,0
Brunnur vaxtarsjóður slhf.	19,3%	647,6	671,8	517,0
Fí Eignarhaldsfélag slhf.	11,9%	637,2	560,1	606,7
Frumtak 3 slhf.	17,9%	550,9	613,1	311,8
MF3 hs.	18,2%	424,7	405,0	0,0
Eyrir Vöxtur slhf.	18,0%	366,2	413,1	239,9
Crowberry II slhf.	17,3%	356,4	250,8	145,7
Edda framtakssjóður slhf.	9,0%	350,6	108,9	317,3
Alda Credit Fund II slhf.	15,0%	304,9	220,0	283,6
Icelandic tourism fund I slhf.	9,7%	296,9	376,3	428,6
Alda Credit Fund slhf.	10,6%	243,4	166,4	228,6
Eldey Holdco hf.	17,5%	240,4	245,3	247,7
IS Haf fjárfestingar slhf.	20,0%	183,8	206,0	0,0
Veðskuldabréfasjóður ÍV	11,3%	172,6	90,8	154,7
Akur fjárfestingar slhf.	9,0%	150,3	321,6	353,3
SÍA II slhf.	11,0%	128,1	(484,0)	67,8
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.	14,9%	121,3	61,0	106,0
Alþjóða fasteignasjóðurinn	15,0%	18,1	149,8	21,6
SIV Credit Fund slhf.	19,9%	10,0	10,0	0,0
IG Rest hf.	7,4%	5,7	12,8	6,9
Veðskuld II slhf.	11,9%	0,5	0,5	0,5
Jarðvarmi GP hf.	7,8%	0,4	0,4	0,4
SÍA II GP hf.	9,6%	0,4	0,4	0,4
SÍA III GP hf.	9,8%	0,3	0,4	0,3
Blávarmi GP	8,5%	0,3	0,3	0,3
Virðing, veðskuldabréfasjóður	10,0%	0,2	(318,3)	0,1
Önnur óskráð félög og sjóðir	< 2%	762,8	1.163,5	990,9
		<u>36.710,8</u>	<u>1.163,5</u>	<u>29.101,5</u>

Skýringar

Kostnaðarverð í töflu hér að framan er skilgreint sem kaupverð að frádrögnum söliverði í viðkomandi félagi eða sjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Kostnaðarverð er ekki sett fram þar sem eðli og uppbygging fjárfestingarinnar leiðir ekki fram kostnaðarverð sem hægt er að byggja á. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skuldabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Íslandssjóðir - Lausafjár safn	9,7%	3.566,6	3.463,1	0,0
Íslandssjóðir - Lausafjár safn	11,9%	2.668,0	2.500,0	0,0
Kvika - Lausafjár sjóður	6,3%	1.227,7	932,5	3.034,4
Kvika - Innlend skuldabréf	7,5%	964,5	777,3	618,2
Kvika - Iceland Fixed Income Fund hs.	9,4%	88,0	155,2	641,7
Aðrir skuldabréfasjóðir	0,0%	0,0	(337,0)	3.387,1
		<u>8.514,9</u>	<u>7.681,4</u>	
Innlend verðbréf samtals		<u>178.664,4</u>		<u>168.905,4</u>

Erlend verðbréf:

Sérgreind hlutabréfasöfn:	Eignarhlutur*	2023	Kostnaðarverð	2022
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio		23.968,5	13.084,2	21.120,7
		<u>23.968,5</u>		<u>21.120,7</u>

* Eignarhlutur á ekki við þegar fjárfest er í sérgreindum söfnum.

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Vanguard ESG Developed World	8,1%	50.907,3	10.850,5	32.150,2
State Street World Screened Index Equity Fund	6,6%	41.451,9	18.493,9	36.322,3
MFS Meridian Funds Global Equity Fund	7,7%	32.622,6	8.751,8	29.717,6
Wellington Global Quality Growth	4,0%	32.366,5	16.008,8	27.601,1
JP Morgan Emerging Markets Equity	2,2%	19.891,1	17.105,8	14.880,3
Seilern World Growth	7,2%	19.155,3	8.830,1	15.205,0
Jupiter European Growth	12,2%	14.863,8	8.886,9	12.639,5
GuardCap Global Equity Fund	2,9%	13.899,0	6.131,4	12.203,1
T. Rowe Price US Large Growth	4,3%	13.152,0	(162,4)	9.126,1
T. Rowe Price US Small Cap Fund	3,2%	11.882,4	5.121,4	10.009,0
Hermes Global Emerging Markets Fund	2,2%	11.191,8	13.266,8	11.296,6
Janus Henderson Global Sustainable Equity Fund	6,4%	10.001,9	3.000,7	5.750,5
Montanaro European Smaller Companies Fund	11,0%	5.867,8	3.848,3	5.561,3
Janus Henderson Horizon Global High Yield Bond Fund	4,4%	5.624,4	4.042,6	3.891,9
Katla Fund Global Equity	10,4%	4.322,1	2.110,0	3.476,4
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	48.318,8	47.046,0	43.775,6
		<u>335.518,7</u>	<u>273.606,8</u>	

Skýringar

	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
JP Morgan Global Bond Opportunities Fund	0,5%	2.829,7	2.764,6	2.785,0
LGT Crown Asia-Pacific Private Equity IV	1,5%	2.406,4	1.266,9	2.293,6
LGT Crown European Markets IV	3,1%	1.720,8	865,1	1.382,5
Schroder Private Equity Fund of Funds IV	2,7%	599,4	(462,1)	729,6
LGT Crown Europe Middle Market III	4,7%	144,8	(717,4)	573,2
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	1.427,6	163,4	1.528,0
		<u>9.128,6</u>		<u>9.291,9</u>

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum:

	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
North Haven Capital Partners VII	2,0%	5.840,8	1.442,0	3.440,3
Warburg Pincus Global Growth L.P.	0,2%	5.765,5	3.537,0	5.808,1
New Mountain Guardian III	3,5%	5.088,7	3.079,8	5.334,3
Landsbanki Private Equity II - B	14,4%	4.722,5	1.322,6	4.975,7
Morgan Stanley AIP PMF VII	6,8%	3.417,9	866,6	3.634,8
Morgan Stanley Private Markets Fund VI	5,6%	3.396,4	274,0	3.827,2
Morgan Stanley AIP PECO I	4,7%	3.106,3	(488,5)	3.324,6
KKR Global Infrastructure Investors III	4,0%	3.089,3	1.599,5	2.799,2
Alpinvest Secondaries Fund VII	4,9%	2.914,8	1.582,4	1.622,5
CVC Credit Partners European Direct Lending Fund II	3,6%	2.845,3	2.359,4	3.318,0
Sound Point U.S. Direct Lending Fund II	3,8%	2.725,1	2.238,0	2.716,2
Partners Group Direct Equity IV	2,4%	2.621,3	1.265,7	2.486,9
Morgan Stanley Ashbridge Transformational Sec	6,5%	2.485,3	696,7	2.665,0
Alpinvest Co-Investment Fund VII	2,8%	2.189,3	1.055,4	2.095,7
Oberon Credit Investment Fund IV	9,1%	2.182,7	1.705,1	2.719,1
Advent International GPE X	4,3%	2.064,1	1.961,3	212,1
Federated Hermes European Direct Lending Fund II	4,2%	2.013,9	1.038,2	995,0
New Mountain Guardian IV	6,0%	1.837,7	18,0	1.665,2
Obligo Nordic Climate Impact Fund III AB	20,0%	692,9	514,1	230,3
Oberon Credit Investment Fund III	3,9%	489,7	49,2	943,8
Partners Group Direct Equity V	5,3%	464,6	696,8	0,0
Aberdeen Asia Fund of Funds	5,0%	337,6	125,5	390,5
Morgan Stanley Private Markets Fund III	2,6%	136,2	(535,7)	74,6
Landsbanki Private Equity II	14,9%	71,6	(109,8)	115,0
Partners Group Global Value 2006	2,5%	21,3	(205,6)	28,6
Morgan Stanley AIP EPMF I	3,5%	17,6	(67,6)	18,8
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	57.826,1	26.316,6	45.296,7
		<u>118.364,6</u>		<u>100.738,0</u>
Erlend verðbréf samtals		<u>486.980,5</u>		<u>404.757,4</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals		<u><u>665.644,9</u></u>		<u><u>573.662,8</u></u>

Skýringar

8. Skuldabréf

Skuldabréf metin á gangvirði:	2023	2022
Íbúðabréf	14.058,9	13.984,1
Ríkistryggð skuldabréf	63.011,9	56.130,4
Skuldabréf sveitarfélaga	26.883,7	24.686,6
Skuldabréf lánastofnana	41.431,1	39.662,1
Skuldabréf fyrirtækja	49.722,8	48.757,9
Önnur skuldabréf	2.794,4	2.962,0
	<u>197.902,8</u>	<u>186.183,1</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga:	2023	2022
Íbúðabréf	44.251,9	42.778,1
Ríkistryggð skuldabréf	62.128,3	61.331,8
Skuldabréf sveitarfélaga	5.251,6	5.220,6
Skuldabréf lánastofnana	3.383,1	0,0
Skuldabréf fyrirtækja	22.858,5	21.778,3
Sjóðfélagalán	102.224,8	93.104,2
Önnur skuldabréf	15.331,9	14.608,0
Niðurfærsla sjóðfélagalána	(76,8)	(27,3)
	<u>255.353,3</u>	<u>238.793,7</u>
Skuldabréf samtals	<u><u>453.256,0</u></u>	<u><u>424.976,8</u></u>

Gangvirði skuldabréfa og annarra fjármálagerna má sjá í skýringu 17.1

Skýringar

9. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:	2023	2022
ISK	624.314,1	584.457,4
USD	422.370,8	351.601,2
EUR	64.291,3	53.093,2
DKK	6.481,1	8.545,2
Aðrir gjaldmiðlar	1.443,6	942,6
	<u>1.118.900,9</u>	<u>998.639,6</u>

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:

Eignir í íslenskum krónum	55,8%	58,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	44,2%	41,5%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

10. Aðrar kröfur

	2023	2022
Ófrágengin verðbréfavíðskipti	268,8	238,1
Aðrar kröfur	1,4	6,2
	<u>270,1</u>	<u>244,4</u>

11. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Bókfært verð greinist þannig:	Fasteign til eigin nota	Aðrir rekstrar- fjármunir	Hugbúnaður	2023	2022
Heildarverð í ársbyrjun	467,1	24,0	0,0	491,1	485,8
Viðbætur á árinu	0,0	8,4	22,5	30,9	5,2
Uppsafnaðar afskriftir í ársbyrjun	(72,2)	(9,5)	0,0	(81,7)	(73,1)
Afskrifað á árinu	(7,0)	(2,3)	0,0	(9,3)	(8,6)
Bókfært verð í árslok	<u>387,9</u>	<u>20,6</u>	<u>22,5</u>	<u>431,0</u>	<u>409,4</u>

Fasteigna- og váttryggingarverðmæti vegna fasteignar til eigin nota greinist þannig í lok árs:

	2023	2022
Fasteignamat	438,6	435,7
Váttryggingarverðmæti	649,5	632,4

12. Áfallin lífeyrisskuldbinding gagnvart B-deild LSR

Áfallin lífeyrisskuldbinding er til komin vegna fyrrverandi starfsmanna LSR sem greiddu iðgjöld til B-deildar LSR. Launagreiðendur sem greiða iðgjöld til B-deildar LSR fyrir sína starfsmenn greiða hluta af lífeyrisgreiðslum eftir að taka lífeyris hefst. Sú skuldbinding sem myndast vegna þessara greiðslna er reiknuð miðað við tryggingafræðilegar forsendur.

Áfallin lífeyrisskuldbinding við B-deild LSR var 489,9 m.kr. í árslok 2023. Fjárhæðin skiptist á milli A- og B-deildar LSR í samræmi við kostnaðarhlutdeild sjóðanna. Hlutur A-deildar í skuldbindingunni nam 228,5 m.kr. í árslok 2023 og hlutur B-deildar 261,4 m.kr.

Hlutdeild í lífeyrisskuldbindingu vegna starfsmanna LSR skiptist eftirfarandi:	2023	2022
Fyrrverandi framkvæmdastjóri og aðrir stjórnendur	148,1	131,5
Aðrir starfsmenn	80,3	74,8
	<u>228,5</u>	<u>206,3</u>

13. Aðrar skuldir

	2023	2022
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	532,5	394,1
Ógreiddur lífeyrir vegna desember	617,7	0,0
Aðrar skuldir	217,4	908,8
	<u>1.367,6</u>	<u>1.302,9</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatölur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Staða sjóðsins er reiknuð miðað við spá um hækkandi lífaldur í framtíðinni. Spáin sem liggur til grundvallar er stöðluð spá Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga og er grunnur hennar reiknaður út frá sértækum líkum fyrir sjóðfélaga A- og B-deildar LSR sem byggðar eru á reynslu árunna 2018 til 2022. Undanfarna áratugi hefur meðalævi Íslendinga lengst þó nokkuð og gera forsendur ráð fyrir að sú þróun muni halda áfram. Forsendur varðandi örorkutíðni til framtíðar eru sértækar fyrir sjóðfélaga LSR og byggir útreikningur á þeim á reynslu árunna 2010 – 2014.

Með hækkandi lífaldri sjóðfélaga hafa lífeyrissjóðir þurft að bregðast við breyttum aðstæðum með því að lækka réttindi þar sem greiðsla eftirlauna dreifist nú á fleiri ár en áður var gert ráð fyrir. Aðlögun réttinda að lengri lífaldri sjóðfélaga var framkvæmd í tveimur skrefum hjá A-deild.

Fyrri hluti réttindabreytinganna tók gildi þann 01.01.2023 og tóku til framtíðarávinnslu réttinda frá þeim tíma. Þá tóku einnig gildi nýir stuðlar sem notaðir eru við útreikning réttinda velji sjóðfélagi að fresta eða flýta töku lífeyris og hafði sú breyting áhrif á bæði áunnin og framtíðar réttindi. Tekið var tillit til þessara breytinga við útreikning á skuldbindingum sjóðsins í árslok 2022. Heildaráhrif þessara réttindabreytinga voru 92,1 ma.kr. miðað við árslok 2022.

Síðari hluti réttindabreytinganna tók gildi 01.07.2023 og hafði það í för með sér að áunnum réttindum til og með 31.12.2022 var breytt í samræmi við væntann lífaldur sjóðfélaga. Áhrif þessara réttindabreytinga voru 71,5 ma.kr. miðað við árslok 2023 eða 7,4% af áfallinni stöðu sjóðsins og 3,8% af heildarstöðunni.

Skýringar

Áhrif réttindabreytinga sem tóku gildi 01.07.2023 á tryggingafræðilega stöðu 2023	Áfallin staða	Framtíðar- staða	Heildarstaða
Áhrif réttindabreytinga á skuldbindingar (lækkun)	(71.472,4)	0,0	(71.472,4)
Tryggingafræðileg staða í árslok 2023 reiknuð með réttindabreytingum	12,5%	(20,7%)	(1,5%)
Tryggingafræðileg staða í árslok 2023 reiknuð án réttindabreytinga	5,1%	(20,7%)	(5,3%)
Hlutfallslega áhrif réttindabreytinga á tryggingafræðilega stöðu	7,4%	0,0%	3,8%

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu

Eignir

	2023	2022
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	1.727.598,9	1.538.728,5
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	1.538.728,5	1.453.928,5
Breyting á endurmetinni eign á árinu	188.870,3	84.800,0

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	1.753.067,3	1.633.470,7
Skuldbindingar í ársbyrjun	1.633.470,7	1.493.886,2
Breyting á skuldbindingu á árinu	119.596,6	139.584,5

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu **69.273,8** **(54.784,6)**

Áfallin skuldbinding sjóðsins var 1.016.5 ma.kr í árslok 2023 og hækkaði um 63,2 ma.kr. á árinu. Yfirlit yfir breytingu á áfallinni skuldbindingu má sjá í töflu hér að neðan:

Yfirlit yfir breytingu á áfallinni skuldbindingu

	2023	2022
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	944.301,0	814.160,7
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna verðbóta og vaxta	113.453,0	108.375,0
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	46.184,2	41.893,0
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(20.886,7)	(16.242,5)
Hækkun (lækkun) vegna breytinga á tryggingafræðilegum forsendum (uppfærðar töflur fyrir lífslíkur)	(432,4)	0,0
Breytingar á áunnum réttindum (tóku gildi 01.07.2023)	(71.472,4)	0,0
Hækkun vegna lífeyrisaukaréttinda á árinu	10.416,9	9.754,0
Hækkun vegna virði réttinda umfram verðmæti iðgjalda ársins	0,0	4.425,8
Breyting á núvirði rekstrarkostnaðar í áfallinni stöðu	480,9	1.196,7
Lækkun á frestunaruðli miðað við tveggja ára frestun lífeyristöku	0,0	(18.911,7)
Gömul stig reiknuð miðað við 65 ára aldur í stað 67 ára aldur	(4.871,2)	0,0
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(691,1)	(350,0)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	1.016.482,3	944.301,0

15. Staða lífeyrisaukasjóðs og varúðarsjóður

15.1 Tryggingafræðileg staða lífeyrisaukasjóðs

Lífeyrisaukasjóður hefur það hlutverk að fjármagna muninn milli jafnrar og aldurstengdrar réttindaávinnslu. Þetta gildir um tiltekinn hóp sjóðfélaga að uppfylltum ákveðnum skilyrðum.

Breytingar á lífeyrisaukasjóði	2023	2022
Eignir lífeyrisaukasjóðs í upphafi árs	132.240,7	134.938,1
Ráðstöfun vegna réttindaávinnslu ársins	(10.416,8)	(9.754,0)
Innborgun frá ríkissjóði vegna lífeyrisaukasjóðs	0,0	12.297,5
Hrein nafnávöxtun ársins	11.807,7	(5.240,8)
Eignir lífeyrisaukasjóðs í lok árs	133.631,6	132.240,7
Hlutdeild lífeyrisaukasjóðs í endurmati eigna	364,2	(1.817,6)
Eignir lífeyrisaukasjóðs í lok árs samkvæmt tryggingafræðilegu mati	133.995,8	130.423,2
Skuldbinding lífeyrisaukasjóðs vegna framtíðar samkvæmt tryggingafræðilegu mati	157.444,6	160.517,8
Eignir lífeyrisaukasjóðs umfram skuldbindingar	(23.448,8)	(30.094,7)
Staða lífeyrisaukasjóðs í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	(14,9%)	(18,7%)

Eignir lífeyrisaukasjóðs samkvæmt tryggingafræðilegu mati voru 134,0 ma.kr. í árslok 2023 en skuldbindingar vegna framtíðargreiðslna úr honum voru metnar 157,4 ma.kr. Tryggingafræðileg staða lífeyrisaukasjóðs er neikvæð um 14,9% í árslok 2023. Á árinu 2023 voru 10,4 ma.kr. teknir úr lífeyrisaukasjóði til að standa undir jafnri réttindaávinnslu ársins.

Í tengslum við að tekin var upp aldurstengd réttindaávinnsla hjá A-deild á árinu 2017 greiddi ríkissjóður 106,8 ma.kr. til sjóðsins í árslok 2016 í svokallaðan lífeyrisaukasjóð. Greiðslunni var ætlað að koma framtíðarstöðu A-deildar í jafnvægi. Útreikningar á upphaflegu framlagi í lífeyrisaukasjóð miðuðu við stöðu A-deildar eins og hún var 30. september 2016, miðað við tryggingafræðilegar forsendur á þeim tíma og þann fjölda sjóðfélaga sem greitt hafði iðgjald til sjóðsins undanfarna 9 mánuði. Sumar þær forsendur sem lágu til grundvallar á útreikningi á fjárframlagi ríkissjóðs í lífeyrisaukasjóð hafa breyst frá upphaflegum útreikningum og haft neikvæð áhrif á sjóðinn. Þetta hefur gert það að verkum að staða lífeyrisaukasjóðs hefur verið neikvæð frá því í árslok 2017. Að auki hafa komið til aðrir þættir sem ekki var gert ráð fyrir í upphafi, eins og nýliðun í jafnri ávinnslu. Í desember 2022 greiddi ríkissjóður 12,3 ma.kr. til að koma til móts við viðbótarkostnað sjóðsins vegna nýliðunar í jafnri ávinnslu eftir 30. september 2016.

15.2 Varúðarsjóður

Við breytingarnar á A-deild 2017 lagði ríkissjóður til fjárframlag í varúðarsjóð sem ætlað er að standa að baki lífeyrisaukasjóði ef eignir hans duga ekki til að standa undir greiðslum. Uppreiknuð staða varúðarsjóðs í árslok 2023 var 14,8 ma.kr. Varúðarsjóður er ekki færður meðal eigna A-deildar í efnahagsreikningi.

Í lögum um LSR er útlistað til hvaða þátta skuli líta við mat á því hvort leggja beri varúðarsjóð inn í lífeyrisaukasjóðinn og er eitt þeirra skilyrða að lífeyrisaukasjóður hafi verið neikvæður um 10% eða meira í fimm ár. Árið 2023 er sjöunda árið í röð þar sem staða lífeyrisaukasjóðs er umfram 10% neikvæða stöðu.

Nú hefur fjármála- og efnahagsráðherra ásamt fulltrúum þeirra stéttarféлага sem eiga aðild að LSR skipað starfshóp sem mun leggja mat á hvort skilyrði til ráðstöfunar fjármuna úr varúðarsjóði sé uppfyllt. Verði eignir varúðarsjóðsins lagðar inn í lífeyrisaukasjóðinn mun það styrkja stöðu hans. Ef miðað er við stöðu lífeyrisaukasjóðs í árslok 2023 myndu eignir varúðarsjóðs duga til að koma stöðu lífeyrisaukasjóðsins úr -14,9% í -5,5% stöðu.

Ef varúðarsjóður dugar ekki til að styðja við lífeyrisaukasjóð þannig að komist verði hjá skerðingu á greiðslum úr honum skulu launagreiðendur og heildarsamtök opinberra starfsmanna taka upp viðræður um hvernig við því verði brugðist.

15.3 Breytt framsetning á eignum lífeyrisaukasjóðs og áhrif á tryggingafræðilega stöðu

Lífeyrisaukasjóður er hluti af hreinni eign A-deildar og hefur það hlutverk, eins og áður hefur komið fram, að fjármagna muninn milli jafnrar og aldurstengdrar réttindaávinnslu í framtíðinni. Í samræmi við reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða er lífeyrisaukasjóðurinn talinn fram með hreinni eign undir áfallinni stöðu í yfirliti um tryggingafræðilega stöðu. Hins vegar eiga eignir lífeyrisaukasjóðs að standa undir hluta af framtíðarávinnslu réttinda og er því um nokkurskonar fyrirframgreiðslu að ræða á móti réttindaávinnslu sem eftir á að eiga sér stað.

Taflan á næstu síðu sýnir tryggingafræðilega stöðu A-deildar með breyttri framsetningu þar sem lífeyrisaukasjóðurinn er settur fram sem eign á móti framtíðarskuldbindingu sjóðsins. Við þessa breytingu fer áfallin staða A-deildar úr því að vera jákvæð yfir í það að vera neikvæð en framtíðarstaða sjóðsins batnar á móti. Markmiðið með þessari framsetningu er að draga fram áfallna stöðu án áhrifa af eignum lífeyrisaukasjóðs og framtíðarstöðu þar sem eignir lífeyrisaukasjóðs koma sem eign á móti framtíðarskuldbindingu. Með breyttri framsetningu verður áfallin staða A-deildar -0,7% miðað við lok árs 2023 í stað þess að vera 12,5% miðað við hefðbundna framsetningu. Á móti þá batnar framtíðarstaða sjóðsins, en hún fer úr -20,7% í -2,5% miðað við árslok 2023. Breytt framsetning á eignum lífeyrisaukasjóðs hefur ekki áhrif á heildarstöðu A-deildar, hún er eftir sem áður -1,5% í lok árs.

Í skýringu 19 má sjá fimm ára yfirlit þar sem tryggingafræðileg staða A-deildar er sett fram með þessum hætti.

Skýringar

Eignir	2023		
	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.140.113,2	0,0	1.140.113,2
Eignir lífeyrisaukasjóðs færðar úr áfallinni stöðu yfir í framtíðarstöðu	(133.631,6)	133.631,6	0,0
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	2.742,9	364,2	3.107,0
Núvirði framtíðariðgjalda	0,0	584.378,6	584.378,6
Eignir samtals	<u>1.009.224,4</u>	<u>718.374,4</u>	<u>1.727.598,9</u>
Skuldbindingar	<u>1.016.482,3</u>	<u>736.585,0</u>	<u>1.753.067,3</u>
Eignir umfram skuldbindingar	<u>(7.257,9)</u>	<u>(18.210,6)</u>	<u>(25.468,4)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	(0,7%)	(2,5%)	(1,5%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	(7,1%)	(4,0%)	(5,8%)

Eignir	2022		
	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.021.913,3	0,0	1.021.913,3
Eignir lífeyrisaukasjóðs færðar úr áfallinni stöðu yfir í framtíðarstöðu	(132.240,7)	132.240,7	0,0
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(12.228,1)	(1.817,6)	(14.045,7)
Núvirði framtíðariðgjalda	0,0	530.860,9	530.860,9
Eignir samtals	<u>877.444,5</u>	<u>661.284,1</u>	<u>1.538.728,5</u>
Skuldbindingar	<u>944.301,0</u>	<u>689.169,7</u>	<u>1.633.470,7</u>
Eignir umfram skuldbindingar	<u>(66.856,6)</u>	<u>(27.885,6)</u>	<u>(94.742,2)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	(7,1%)	(4,0%)	(5,8%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	5,4%	(12,3%)	(2,7%)

Skýringar

16. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í sjóðum og félögum með áskriftarfyrirkomulagi fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2023	2022
Innlendir sjóðir og félög	13.183,0	15.585,2
Erlendir sjóðir og félög	97.703,0	73.112,0
	<u>110.886,0</u>	<u>88.697,2</u>

17. Fjármálagerningar

17.1 Flokkar fjármálagerna

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerna:

Fjárfestingar í árslok 2023	Fjárfestingar	Útlán	Haldið til	Samtals	Gangvirði
	á gangvirði		gjaldþaga		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	665.644,9	0,0	0,0	665.644,9	665.644,9
Skuldabréf	197.902,8	102.148,0	153.205,3	453.256,0	452.273,6
	<u>863.547,7</u>	<u>102.148,0</u>	<u>153.205,3</u>	<u>1.118.900,9</u>	<u>1.117.918,5</u>

Fjárfestingar í árslok 2022	Fjárfestingar	Útlán	Haldið til	Samtals	Gangvirði
	á gangvirði		gjaldþaga		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	573.662,8	0,0	0,0	573.662,8	573.662,8
Skuldabréf	186.183,1	93.076,9	145.716,8	424.976,8	424.951,3
	<u>759.845,9</u>	<u>93.076,9</u>	<u>145.716,8</u>	<u>998.639,6</u>	<u>998.614,1</u>

Skýringar

17.2 Þrepaskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú þrep sem endurspegla mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Þrepin eru eftirfarandi:

Þrep 1: Gangvirðismatið byggir á viðskiptaverði fjármálagerninga sem átt er regluleg viðskipti með og skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði eða markaðstorgi fjármálagerninga skv. lögum nr. 115/2021.

Þrep 2: Gangvirðismatið byggir á viðskiptum á markaði með sambærilegar eignir. Eignir sem eru skráðar á skipulegan verðbréfamarkað eða markaðstorg fjármálagerninga skv. lögum nr. 115/2021 en hafa ekki virka verðmyndun. Viðskiptaverð eða kaup- eða sölutilboð sl. 12 mánaða er notað til ákvörðunar gangvirðis hlutabréfa og ávöxtunarkrafa skuldabréfa með sömu tímalengd, sem virk viðskipti eru með, er notuð sem viðmið við gangvirðismat á skuldabréfum.

Þrep 3: Gangvirðismatið byggir á öðrum upplýsingum en markaðsupplýsingum. Við mat á óskráðum eignum er m.a. stuðst við verðmat sem byggir á nýlegu viðskiptaverði, innra virði, kennitölusamanburði eða sjóðstreymi. Fjárfestingar í sérhæfðum sjóðum flokkast undir þennan lið og eru þeir metnir á innra virði í samræmi við árshlutauppgjör og endurskoðuð ársuppgjör sjóðanna.

	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2023	653.498,7	47.431,0	162.617,9	863.547,7
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2022	565.774,4	60.866,4	133.205,1	759.845,9

Breytingar sem falla undir þrep 3 á árinu 2023 eru eftirfarandi:

Staða í upphafi árs	133.205,1
Keypt á árinu	29.257,5
Selt á árinu / afborganir	(12.474,0)
Flutt af þrepi 1 og 2	4.845,2
Vextir og matsbreyting	7.784,1
Staða í lok árs	162.617,9

18. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykki og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna LSR og áhættustýring byggir á reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða sem og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Í henni kemur fram áhættuvilji og áhættuþol sjóðsins og hvernig skuli greina, meta, vakta og stýra áhættu. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Áhættueftirliti LSR er skipt upp í áhættuflokka og þá helstu má sjá hér að neðan ásamt tilvísun í viðeigandi skýringarlið:

18.1 Lífeyrstryggingaráhætta.	18.7 Lausafjáraáhætta.
18.2 Eigna- og skuldbindingajöfnuður.	18.8 Samþjöppunaráhætta.
18.3 Markaðsáhætta.	18.9 Stjórnarhættir.
18.4 Vaxtaáhætta	18.10 Rekstraráhætta og upplýsingatækni.
18.5 Mótaðilaáhætta.	18.11 Loftslagsáhætta.
18.6 Útlánaáhætta.	

18.1 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hætta á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

18.2 Eigna- og skuldbindingajöfnuður

Hér er átt við hættuna á að eignir sjóðsins mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma. Annars vegar er um að ræða stöðuna á sjóðnum í heild sinni en hins vegar stöðuna á lífeyrisaukasjóði en hann er hlutmengi af sjóðnum. Gerð er tryggingafræðileg úttekt á hvorum sjóð fyrir sig.

Eigna- og skuldbindingajöfnuður, A-deild

Hætta á að eignir sjóðsins mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Tryggingafræðileg úttekt á sjóðnum er notuð til að fylgjast með þessari áhættu.

Eigna- og skuldbindingajöfnuður vegna lífeyrisauka

Hætta á að eignir lífeyrisaukasjóðs mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra breytinga eða skilyrða sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Tryggingafræðileg úttekt á lífeyrisauka er notuð til að fylgjast með þessari áhættu.

Skýringar

Álagspróf

Sjóðurinn framkvæmir árlega álagspróf sem hluta af eigin áhættumati sjóðsins. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta áhrif breytinga á mismunandi álagsþáttum á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Niðurstöður álagsprófs:

	Tryggingafræðileg staða		Breyting tryggingafræðilegrar stöðu	
	2023	2022	2023	2022
Núverandi staða	(1,5%)	(5,8%)		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	(10,0%)	(14,2%)	(8,6%)	(8,4%)
Líftöflur hliðrast um 2 ár	(6,1%)	(10,4%)	(4,7%)	(4,6%)
Örorkulíkur auknar um 10%	(2,0%)	(6,3%)	(0,5%)	(0,5%)
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%	(1,6%)	(5,9%)	(0,2%)	(0,1%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	(4,3%)	(8,4%)	(2,8%)	(2,6%)
Sjóðfélagalán lækka um 10%	(2,2%)	(6,5%)	(0,7%)	(0,7%)
Markaðsskuldabréf lækka um 10%	(3,1%)	(7,4%)	(1,6%)	(1,6%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(4,1%)	(8,1%)	(2,6%)	(2,3%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(2,4%)	(6,7%)	(0,9%)	(0,9%)

18.3 Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafar beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. gjaldmiðlaáhætta, hlutabréfaáhætta og verðbólguáhætta.

Til að fylgjast með áhættu vegna skuldbindinga utan efnahags eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ófjárfestar skuldbindingar í sjóðum. Sjá nánari umfjöllun í skýringu 16.

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:

			Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
Verðtryggð skuldabréf	401.101,5	371.944,7	35,3%	36,5%
Óverðtryggð skuldabréf	52.154,5	53.032,1	4,6%	5,2%
Fjárfestingar og handbært fé alls	1.136.934,9	1.019.541,8	100,0%	100,0%

Gengisbundnar eignir:

			Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
Gengisbundnar eignir	504.923,0	443.847,0	44,4%	43,4%
Fjárfestingar og handbært fé alls	1.136.934,9	1.021.758,2	100,0%	100,0%

Skipting gengisbundinna eigna eftir gjaldmiðlum:

			Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
USD	306.047,9	185.240,4	60,6%	62,3%
EUR	71.544,3	32.318,2	14,2%	10,9%
JPY	14.063,7	7.996,1	2,8%	2,7%
GBP	23.422,0	13.121,4	4,6%	4,4%
CHF	11.420,1	10.195,3	2,3%	3,4%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	78.425,0	48.641,2	15,5%	16,3%
	504.923,0	297.512,6	100,0%	100,0%

Skýringar

Opinbert miðgengi Seðlabanka Íslands:

	Árslokagengi 2023	Árslokagengi 2022	Meðalgengi 2023	Meðalgengi 2022
USD	136,20	142,04	137,98	135,46
EUR	150,50	151,50	149,14	142,33
JPY	0,96	1,08	0,98	1,03
GBP	173,18	170,81	171,46	166,90
CHF	162,53	153,85	153,49	141,83

Meðallíftími skuldabréfa:

Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðallíftíma skuldabréfs. Vaxtaáhætta eykst eftir því sem meðallíftími eigna er lengri.

Samkvæmt fjárfestingarstefnu skal meðallíftími safnsins ekki vera skemmri en 6 ár.

	2023	2022
Meðallíftími skuldabréfaeignar (án sjóðfélagalána)	7,1	7,8
Meðallíftími skuldabréfaeignar (með sjóðfélagalánunum)	9,4	9,7

Niðurbrot á hlutabréfaeign sjóðsins þann 31.12.2023 má sjá í skýringum 7 og 17.7. Niðurstöður álagsprófs er að finna í skýringu 18.2.

18.4 Vaxtaáhætta

Hætta á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Jafnframt getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri kaupávöxtunarkröfu nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði.

Vaxtanæmni sýnir áætlaða næmni sjóðsins fyrir hliðrun vaxtakúrfunnar upp um eitt prósentustig. Hliðrist vaxtakúrfan niður um eitt prósentustig er áætluð næmni svipuð en þá í gagnstæða átt.

	2023	2022
Vaxtanæmni safnsins (100p lækkun)	-1,67%	-1,32%

18.5 Mótaðilaáhætta

Hætta á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili geti ekki staðið við fjárhagslegar skuldbindingar sínar, annaðhvort vegna fjárhagsörðugleika eða gjaldþrots.

Skýringar

18.6 Útlánaáhætta

Hættan á tapi af lánum sökum þess að veð eða tryggingar eru ekki nægar. Ef veð eru ekki næg þá stendur eftir óvarin mótaðilaáhætta.

Vanskil sjóðfélagalána og annarra skuldabréfa greinast þannig:

	2023	2022	Hlutfall 2023	Hlutfall 2022
Sjóðfélagalán	35,6	31,4	0,03%	0,03%
Önnur skuldabréf	0,0	0,0	0,00%	0,00%
Vanskil samtals	35,6	31,4	0,01%	0,01%

Niðurfærsla vegna sjóðfélagalána:

Í árslok 2022	27,3	0,03%
Í árslok 2023	76,8	0,08%
Breyting á niðurfærslu	49,6	0,05%

Við mat á niðurfærslusjóði vegna sjóðfélagalána er lagt mat á undirliggjandi áhættu í lánasafninu og er m.a. horft til veðhlutfalls lána og vanskila. Tapsáhætta safnsins hækkar milli ára vegna sérstakrar niðurfærslu í tengslum við útlán með veði í fasteignum í Grindavík. Hlutfall niðurfærslusjóðs af stöðu lána í lok árs 2023 var 0,08% en var 0,03% árið áður.

18.7 Lausafjánhætta

Hætta á að lífeyrissjóður hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði.

Ástæður þess geta m.a. verið minni iðgjaldagreiðslur frá launagreiðendum eða óvænt útstreymi fjár.

Í fjárfestingarstefnu er markmið um hlutfall lausafjár eftirfarandi: Miða skal við að vægi innlána sé 1% af hreinni eign en þó að hámarki 10%. Jafnframt skal miða við að vægi óbundinna innlána (lausafé) sé 50% af hlutfalli innlána en það er talið nægjanlegt í ljósi jákvæðs greiðslufæðis og lágrar lífeyrisbyrði sjóðsins.

Í áhættustefnu sjóðsins er áhættuþol lausafjár eftirfarandi: Áhættuþol tekur m.a. mið af mánaðarlegum lífeyrisgreiðslum mismunandi deilda sjóðsins ásamt öðrum skuldbindingum er tengjast fjárfestingum. Áhættuþolið markast af því að deildirnar eigi nægjanlegt hlutfall auðseljanlegra eigna á hverjum tíma til að standa undir áætluðu nettó útlæði. Skulu auðseljanlegar eignir vera hærri en áætlað nettó útlæði næstu 12 mánaða.

A-deild LSR er sjóður í innborgunarfasa, eins og sést í meðfylgjandi töflu. Hlutfall lífeyris af iðgjöldum er einungis 45,9% fyrir árið 2023 og lausafjánhætta sjóðsins er því óveruleg.

Hlutfall lífeyris af lögbundnum iðgjöldum:

	2023	2022
Lífeyrir	21.182,4	16.515,0
Iðgjöld	46.184,2	41.893,0
Lífeyrisbyrði	45,9%	39,4%

Hlutfall auðseljanlegra eigna:

Beitt er varfærnislegri aðferðarfræði við mat á auðseljanlegum eignum sjóðsins þar sem ekki er gert ráð fyrir að unnt sé að selja allar eignir sjóðsins í stökum innlendum verðbréfum í einu lagi. Til auðseljanlegra eigna teljast því óbundin innlán, hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða og annarra opinna sjóða, erlend skuldabréf og hlutabréf/hlutabréfasöfn og 10% stakra innlendra skráðra verðbréfa. Um er að ræða nýja aðferðarfræði við mat á auðseljanlegum eignum.

Hlutfall auðseljanlegra eigna í árslok 2023 var 37%.

18.8 Samþjöppunaráhætta

Hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar samþjöppunar eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. hættan á of lítilli dreifingu mótaðila og landsáhættu. Í mótaðilaáhættu er Ríkissjóður Íslands undanskilinn, enda eru eignir á hans ábyrgð áhættuminnstu eignir sjóðsins. Hins vegar getur landsáhætta einnig átt við Ísland.

Til að fylgjast með samþjöppunaráhættu er reglulega skoðað hvernig eignir sjóðsins skiptast á mismunandi flokka verðbréfa sbr. 36 gr. laga nr. 129/1997 en jafnframt er skoðað hvernig eignir skiptast t.a.m. á landsvæði, atvinnugreinar, útgefendur verðbréfa og rekstrarfélög. Hér að neðan er samantekt á skiptingu eigna eftir flokkum verðbréfa úr fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024.

	Eign 31.12.2023	Stefna 2024	Vikmörk 2024
Skuldabréf - ríki og sveitarfélög	19,0%	17%	
Ríkisbréf	16,1%	14%	10% - 30%
Sveitarfélagabréf	2,8%	3%	0% - 10%
Fasteignaveðtryggð verðbréf	14,2%	13%	
Sjóðfélagalán	9,0%	8%	0% - 15%
Veðskuldabréf og -sjóðir	2,3%	2%	0% - 10%
Sértryggð bréf	2,9%	3%	0% - 10%
Erlend skuldabréf	2,5%	5%	
Erlend skuldabréf	2,5%	5%	0% - 10%
Skuldabréf - önnur	7,8%	9%	
Fyrirtækjabréf	6,7%	7%	0% - 15%
Lánastofnanabréf	1,0%	1%	0% - 5%
Skuldabréfasjóðir	0,1%	1%	0% - 5%
Laust fé	2,2%	1%	
Innlán	1,6%	1%	0% - 10%
Lausafjár sjóðir	0,7%	0%	0% - 5%
Innlend hlutabréf	14,0%	14%	
Innlend hlutabréf	12,6%	12%	0% - 30%
Innlendir framtakssjóðir	1,3%	2%	0% - 10%
Erlend hlutabréf	40,3%	41%	
Erlend hlutabréf	31,1%	32%	10% - 50%
Erlendir framtakssjóðir	9,2%	9%	0% - 15%

18.9 Stjórnarhættir

Stjórnarhættir snúa að samskiptum, hlutverkum og ábyrgð stjórnar, stjórnenda og starfsmanna sín á milli og gagnvart öðrum hagsmunaaðilum og hvernig þessir aðilar vinna sameiginlega að því að ná fram markmiðum lífeyrissjóðsins. Stjórnarhættir fela í sér fylgni við góðar venjur og viðmið sem varða markmið og stefnur lífeyrissjóðs, hvernig rekstur hans er skipulagður, skilgreiningu á hlutverkum og ábyrgð, virkni innra eftirlits og hvernig upplýsingaflæði er háttað innan sjóðsins.

LSR metur að undir þetta falli m.a. orðsporsáhætta, pólitísk áhætta, áhætta vegna laga og reglna og stefnumótunaráhætta.

18.10 Rekstraráhætta og upplýsingatækniáhætta

Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan á fjárhagslegu tapi og/eða áhrif á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmiss konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

Skýringar

18.11 Loftslagsáhætta

Loftslagsáhættu er skipt í tvo meginflokka:

- Raunlæg áhætta (e. physical risk)
- Umbreytingaráhætta (e. transition risk)

Raunlæg áhætta er áhætta sem stafar beint af loftslagsbreytingunum sjálfum. Umbreytingaráhætta er áhætta sem kemur til vegna aðgerða til að stemma stigu við þeim. Slíkar aðgerðir geta t.d. leitt til minnkandi eftirspurnar eftir tilteknum vörum og þjónustu eða að ákveðnar eignir lækki í verði.

Sjóðurinn hefur sett sér sjálfbærnistefnu sem segir til um hvernig ábyrgum fjárfestingum skuli háttað hjá LSR, hver grunnviðmiðin séu og hvaða aðferðafræði sé stuðst við.

Kennitölur

19. Fimm ára yfirlit	2023	2022	2021	2020	2019
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	(1,5%)	(5,8%)	(2,7%)	(0,2%)	(2,9%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	12,5%	6,7%	21,4%	22,5%	19,1%
Ávöxtun á ársgrundvelli					
Nafnávöxtun.....	9,0%	(3,8%)	15,8%	14,6%	16,1%
Raunávöxtun.....	1,0%	(12,0%)	10,5%	10,8%	13,1%
Hrein raunávöxtun.....	0,9%	(12,1%)	10,4%	10,6%	13,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,1%	4,3%	8,1%	6,4%	5,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,4%	5,0%	7,2%	6,2%	5,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	45,5%	44,5%	49,3%	46,5%	39,7%
Skráð skuldabréf.....	25,0%	25,5%	24,7%	26,7%	29,3%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	14,2%	12,9%	9,4%	6,8%	5,9%
Óskráð skuldabréf.....	15,3%	17,1%	16,6%	19,1%	25,1%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	55,6%	58,5%	56,6%	59,7%	65,7%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	44,4%	41,5%	43,4%	40,3%	34,3%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga, aldurstengd ávinnsla.....	11.928	9.982	8.234	6.376	4.433
Fjöldi virkra sjóðfélaga, jöfn ávinnsla.....	18.426	19.484	20.545	21.618	22.721
Fjöldi lífeyrisþega.....	12.569	11.183	10.165	9.115	8.070
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	80.071	76.949	74.143	71.469	68.408
Stöðugildi *.....	37,3	35,3	32,4	31,7	29,7
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	48.792	61.545	46.383	45.063	42.587
Lífeyrir.....	21.998	18.633	16.036	13.933	11.957
Hreinar fjárfestingartekjur.....	97.161	(44.580)	167.324	136.501	129.250
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1.208	1.141	1.079	1.047	946
Breyting á hreinni eign.....	122.749	(2.809)	196.592	166.585	158.929
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Eftirlaun.....	76,7%	74,3%	71,6%	69,4%	68,0%
Örorkulífeyrir.....	20,0%	22,2%	24,6%	26,6%	27,8%
Makalífeyrir.....	2,0%	2,2%	2,3%	2,3%	2,3%
Barnalífeyrir.....	1,2%	1,4%	1,6%	1,7%	1,9%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisþyrði miðað við lögbundin iðgjöld.....	45,9%	39,4%	34,9%	31,2%	28,3%
Lífeyrisþyrði miðað við heildariðgjöld.....	45,1%	30,3%	34,6%	30,9%	28,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af lögbundnum iðgjöldum.....	2,5%	2,4%	2,3%	2,3%	2,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af heildariðgjöldum.....	2,5%	1,9%	2,3%	2,3%	2,2%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,7%	(3,9%)	14,7%	13,6%	14,9%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,11%	0,10%	0,09%	0,10%	0,11%

Kennitölur

Fimm ára yfirlit, framhald	2023	2022	2021	2020	2019
Fjárhagsstaða A-deildar með eignir lífeyrisaukasjóðs í framtíðarstöðu **					
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	(0,7%)	(7,1%)	5,4%	4,3%	(0,4%)
Hrein eign umfram framtíðarskuldbindingar.....	(2,5%)	(4,0%)	(12,3%)	(5,4%)	(5,7%)
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	(1,5%)	(5,8%)	(2,7%)	(0,2%)	(2,9%)
Fjárhagsstaða lífeyrisaukasjóðs skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Eignir lífeyrisaukasjóðs umfram skuldbindingar.....	(14,9%)	(18,6%)	(20,8%)	(18,8%)	(20,7%)

* Stöðugildi LSR á árinu 2023 voru 56,9 talsins, þar af var hlutdeild A-deildar 37,3 stöðugildi og B-deildar 19,6.

** Lífeyrisaukasjóður hefur það hlutverk að fjármagna muninn milli jafnrar og aldurstengdrar réttindaávinnslu í framtíðinni. Lífeyrisaukasjóður er hluti af hreinni eign A-deildar í lok árs og talinn fram með hreinni eign í áfallinni stöðu í yfirliti um tryggingafræðilega stöðu. Kennitölur hér að ofan sýna hins vegar tryggingafræðilega stöðu A-deildar miðað við að lífeyrisaukasjóðurinn sé settur fram sem eign á móti framtíðarskuldbindingu sjóðsins. Sjá nánari umfjöllun um þessa framsetningu og tryggingafræðilega úttekt á stöðu lífeyrisaukasjóðs í skýringu 15.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR 2023

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeildar og séreignardeildar

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

711297-3919

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	2023	2023	2023	2023	2022
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	11.934,5	217,4	1.145,9	13.297,8	12.189,5
Iðgjöld launagreiðenda	34.370,5	848,6	697,6	35.916,6	32.693,7
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(120,7)	(1,8)	65,0	(57,5)	10,5
	<u>46.184,2</u>	<u>1.064,2</u>	<u>1.908,5</u>	<u>49.156,9</u>	<u>44.893,7</u>
Lífeyrishækkunar	0,0	30.573,4	0,0	30.573,4	27.513,9
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	443,8	140,2	0,0	584,0	495,8
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	356,3	8.746,0	0,0	9.102,3	21.246,5
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán	0,0	0,0	(509,9)	(509,9)	(463,0)
	<u>46.984,3</u>	<u>40.523,8</u>	<u>1.398,5</u>	<u>88.906,7</u>	<u>93.686,9</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	20.886,7	71.775,7	923,7	93.586,1	83.309,1
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	295,7	17,6	0,0	313,2	287,4
	<u>21.182,4</u>	<u>71.793,2</u>	<u>923,7</u>	<u>93.899,4</u>	<u>83.596,6</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	59.503,5	13.135,1	1.261,1	73.899,7	(90.184,7)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	34.075,4	8.948,1	50,8	43.074,3	25.954,7
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum	0,0	0,0	1.046,1	1.046,1	957,6
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé	619,9	797,3	46,1	1.463,3	1.543,2
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	2,3	3,1	0,0	5,4	4,3
Fjárfestingargjöld	(640,4)	(29,1)	(0,3)	(669,8)	(466,4)
	<u>93.560,8</u>	<u>22.854,5</u>	<u>2.403,8</u>	<u>118.819,1</u>	<u>(62.191,3)</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.162,9	582,3	19,7	1.764,9	1.578,8
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	118.199,9	(8.997,3)	2.858,9	112.061,5	(53.679,8)
Hrein eign frá fyrra ári	<u>1.021.913,3</u>	<u>246.172,2</u>	<u>25.047,6</u>	<u>1.293.133,1</u>	<u>1.346.812,9</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>1.140.113,2</u>	<u>237.174,9</u>	<u>27.906,5</u>	<u>1.405.194,6</u>	<u>1.293.133,1</u>

Efnahagsreikningur

	2023	2023	2023	2023	2022
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	665.644,9	130.154,9	12.749,1	808.548,9	721.613,1
Skuldabréf	453.256,0	93.603,1	1.208,0	548.067,1	522.982,5
Bundnar bankainnstæður	0,0	0,0	12.584,8	12.584,8	11.701,8
	<u>1.118.900,9</u>	<u>223.758,0</u>	<u>26.541,9</u>	<u>1.369.200,8</u>	<u>1.256.297,4</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	4.073,3	359,1	0,0	4.432,5	3.469,5
Aðrar kröfur	270,1	93,6	34,4	398,1	370,3
	<u>4.343,4</u>	<u>452,7</u>	<u>34,4</u>	<u>4.830,6</u>	<u>3.839,8</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	431,0	0,0	0,0	431,0	409,4
Handbært fé	18.034,0	15.418,3	1.384,5	34.836,7	36.318,5
Eignir samtals	<u>1.141.709,3</u>	<u>239.629,0</u>	<u>27.960,8</u>	<u>1.409.299,0</u>	<u>1.296.865,1</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	228,5	261,4	0,0	489,9	456,4
Aðrar skuldir	1.367,6	2.192,7	54,2	3.614,5	3.275,6
Skuldir samtals	<u>1.596,1</u>	<u>2.454,1</u>	<u>54,2</u>	<u>4.104,4</u>	<u>3.732,0</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>1.140.113,2</u>	<u>237.174,9</u>	<u>27.906,5</u>	<u>1.405.194,6</u>	<u>1.293.133,1</u>
Eignir utan efnahagsreiknings					
Krafa á launagr. skv. 33. gr. laga nr. 1/1997		647.342,3		647.342,3	606.061,2

Sjóðstreymi

	2023	2023	2023	2023	2022
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld	45.836,7	40.407,4	1.398,5	87.642,6	80.793,8
Greiðslur vegna lífeyrisaukasjóðs	0,0	0,0	0,0	0,0	726,7
Innborgun vegna ábyrgðarhóps	356,3	0,0	0,0	356,3	0,0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	807,2	792,9	46,3	1.646,4	788,2
Aðrar inngreiðslur	47,3	8,3	0,0	55,7	61,5
	<u>47.047,5</u>	<u>41.208,7</u>	<u>1.444,9</u>	<u>89.701,0</u>	<u>82.370,2</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	21.239,4	71.550,9	918,3	93.708,5	82.526,2
Rekstrarkostnaður	1.037,9	541,9	17,8	1.597,6	1.608,9
Fjárfesting í rekstrarfjárumunum	30,9	0,0	0,0	30,9	5,2
Aðrar útgreiðslur	68,6	32,6	3,8	105,0	83,4
	<u>22.376,7</u>	<u>72.125,4</u>	<u>939,8</u>	<u>95.442,0</u>	<u>84.223,8</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>24.670,7</u>	<u>(30.916,7)</u>	<u>505,0</u>	<u>(5.741,0)</u>	<u>(1.853,5)</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félagum og sjóðum	4.102,9	913,8	24,0	5.040,8	10.595,1
Keyptir eignarhlutir í félagum og sjóðum	(79.879,7)	(12.130,4)	(327,5)	(92.337,7)	(127.954,5)
Seldir eignarhlutir í félagum og sjóðum	42.811,0	30.396,8	543,2	73.751,0	82.869,1
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	43.681,7	11.740,0	54,8	55.476,4	67.705,3
Keypt skuldabréf	(45.687,3)	(73,9)	(114,1)	(45.875,3)	(59.170,6)
Seld skuldabréf	7.617,3	599,5	0,0	8.216,8	16.830,8
Ný bundin innlán	0,0	0,0	164,8	164,8	(870,0)
	<u>(27.354,1)</u>	<u>31.445,9</u>	<u>345,1</u>	<u>4.436,9</u>	<u>(9.994,8)</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	(2.683,4)	529,1	850,1	(1.304,1)	-339,1
Gengismunur af handbæru fé	(184,9)	7,4	(0,2)	(177,7)	820,7
Handbært fé í upphafi árs	<u>20.902,3</u>	<u>14.881,7</u>	<u>534,6</u>	<u>36.318,5</u>	<u>35.836,9</u>
Handbært fé í lok árs	<u>18.034,0</u>	<u>15.418,3</u>	<u>1.384,5</u>	<u>34.836,7</u>	<u>36.318,5</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	9,2%	(4,6%)	15,5%	14,9%	16,6%
Raunávöxtun.....	1,1%	(12,7%)	10,2%	11,0%	13,6%
Hrein raunávöxtun.....	1,0%	(12,9%)	10,0%	10,9%	13,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,0%	4,3%	8,3%	6,4%	5,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,4%	4,9%	7,3%	6,5%	5,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	47,1%	46,4%	50,8%	46,5%	42,4%
Skráð skuldabréf.....	25,3%	25,7%	25,0%	26,7%	28,4%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	12,1%	11,0%	8,4%	6,8%	5,6%
Óskráð skuldabréf.....	14,6%	15,9%	15,0%	19,1%	22,6%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%	0,9%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	56,5%	59,0%	57,4%	59,1%	63,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	43,5%	41,0%	42,6%	40,9%	36,1%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	31.388	30.680	30.158	29.586	28.992
Fjöldi lífeyrisþega	24.632	23.527	23.408	22.325	21.242
Fjöldi sjóðfélaga í árslok *.....	122.893	119.944	117.686	115.342	112.840
Stöðugildi **.....	56,9	55,7	52,3	54,0	53,0
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	92.328	105.700	91.569	86.864	83.597
Lífeyrir.....	97.513	94.316	92.270	86.826	81.994
Hreinar fjárfestingartekjur.....	123.392	(70.166)	218.763	191.102	188.006
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1.833	1.781	1.771	1.781	1.689
Breyting á hreinni eign	116.374	(60.563)	216.291	189.358	187.903
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	83,8%	83,4%	82,8%	82,2%	82,1%
Örorkulífeyrir.....	5,7%	5,7%	5,8%	5,9%	5,9%
Makalífeyrir.....	10,2%	10,5%	10,9%	11,3%	11,7%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	105,6%	89,2%	100,8%	100,0%	98,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	2,0%	1,7%	1,9%	2,1%	2,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,8%	(4,7%)	14,4%	13,9%	15,3%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,13%	0,12%	0,12%	0,13%	0,14%

* Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samanlagður fjöldi sjóðfélaga í öllum deildum LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oftari en einu sinni.

** Stöðugildi LSR á árinu 2023 voru 56,9 talsins, þar af voru stöðugildi A-deildar 37,3 stöðugildi og B-deildar 19,6.